

บทที่ 4

วิเคราะห์ความรับผิดชอบทางอาญาต่อกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน

4.1 บทนำ

จากบทที่ 1 ผู้เขียนได้ศึกษาถึงความรุนแรงของสภาพปัญหาทั่วไปของยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์โดยมียาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันสภาพปัญหาการผลิต ส่งออก จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย และการแพร่ระบาดของยาบ้าเป็นไปอย่างน่าวิตกและมีอัตราการแพร่ขยายของสภาพปัญหามากขึ้นตลอดเวลา แม้ว่ารัฐจะได้พยายามนำมาตรการป้องกันและแก้ไขอย่างผสมผสานมาใช้บังคับก็ตาม แต่สภาพปัญหายังคงมีอยู่และทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยที่สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพบังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่สามารถครอบคลุมได้ในทั้งกระบวนการของการกระทำผิด มีผลให้การบังคับใช้กฎหมายล่าช้าเกินควรและไม่ทันการณ์ต่อสภาพปัญหา อันน่าจะเป็นการขัดต่อคำกล่าวที่ว่า “ความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรมก็คือความไม่ยุติธรรม” การนำเสนอสภาพปัญหาดังกล่าวในวิทยานิพนธ์นี้จึงมีเหตุผลเพื่อที่จะพยายามปรับปรุงแก้ไขข้อด้อยของสภาพบังคับทางกฎหมายในส่วนนี้นั่นเอง

สำหรับบทที่ 2 ผู้เขียนได้ศึกษาถึงกระบวนการสังเคราะห์ยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนในประเทศไทยในเชิงข้อเท็จจริง โดยศึกษาจากเอกสารและหาหรือผู้มีความรู้ความสามารถหรือรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของยาบ้าว่าในกระบวนการผลิตยาบ้า นั้น มีการเตรียมการอย่างไร มีบุคคลใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง กระบวนการผลิตแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร ผลผลิตที่ได้มีคุณสมบัติอย่างไร จนกระทั่งถึงผลิตสุดท้าย คือยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนเอง ภารกิจดี ด้วยเหตุผลของการรักษาความลับทางราชการและการป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ กระบวนการนำเสนอของผู้เขียนในส่วนนี้จึงนำเสนอขั้นตอนการผลิตโดยสังเขปและจำเป็นต้องคัดรายละเอียดบางส่วนออกไปเพื่อป้องกันมิให้บุคคลผู้ประสงค์จะกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิตยาบ้า นำข้อมูลในส่วนนี้ไปใช้ประโยชน์ได้

อย่างไรก็ดี การนำเสนอในบทที่ 2 นำมาซึ่งกรอบความคิดของการผลิตยาบ้าในภาพกว้าง เพื่อให้เห็นว่าการจับกุมเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการผลิตยาบ้าซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายนั้น ไม่จำเป็นต้องรอนถึงกระบวนการขั้นตอนสุดท้ายที่ได้ยาบ้าอัดเป็นเม็ดออกมา

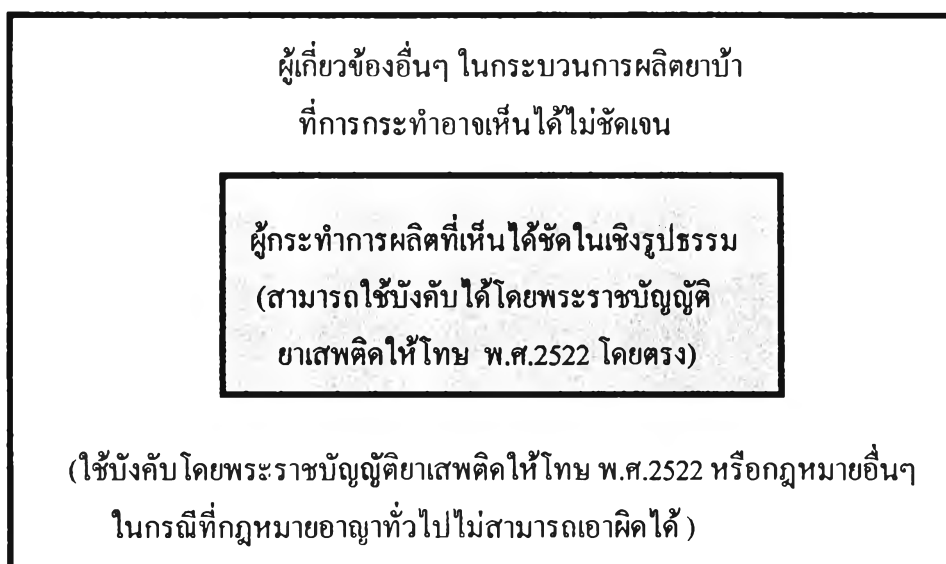
เพราะภัยอันตรายต่อสังคมนั้น ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ในขั้นตอนใดๆของกระบวนการผลิตแล้ว ความรวดเร็วในการดำเนินการจึงเป็นการสนับสนุนให้เกิดความยุติธรรมอย่างหนึ่งของผู้เขียนพยายามเสนอแนะในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สำหรับในบทที่ 3 ผู้เขียนศึกษาและนำเสนอในส่วนของข้อกฎหมายโดยสังเขป เริ่มตั้งแต่กรอบความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างความคิดทางอาญา , แนวคิดของนักวิชาการไทยแต่ละท่าน , โครงสร้างความคิดทางอาญาในความคิดทางอาญาทั่วไปในแนวทางที่ผสมผสานและนำไปสู่การปรับใช้กับโครงสร้างความคิดทางอาญาในความคิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1(ยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 อันเป็นกฎหมายสารบัญญัติที่วางหลักในการพิจารณาความผิดดังกล่าว ตลอดจนนำเสนอเกี่ยวกับความคิดทางอาญาที่มีลักษณะใกล้เคียง ซึ่งความชัดเจนของการศึกษาเกี่ยวกับความคิดในกระบวนการผลิตยาบ้านี้ จะนำไปสู่ความชัดเจนของความคิดในการผลิตยาเสพติดให้โทษที่ได้จากการสังเคราะห์ชนิด และประเภทอื่นๆ เช่น เฮโรอีน โคเคน ฯลฯ ต่อไป

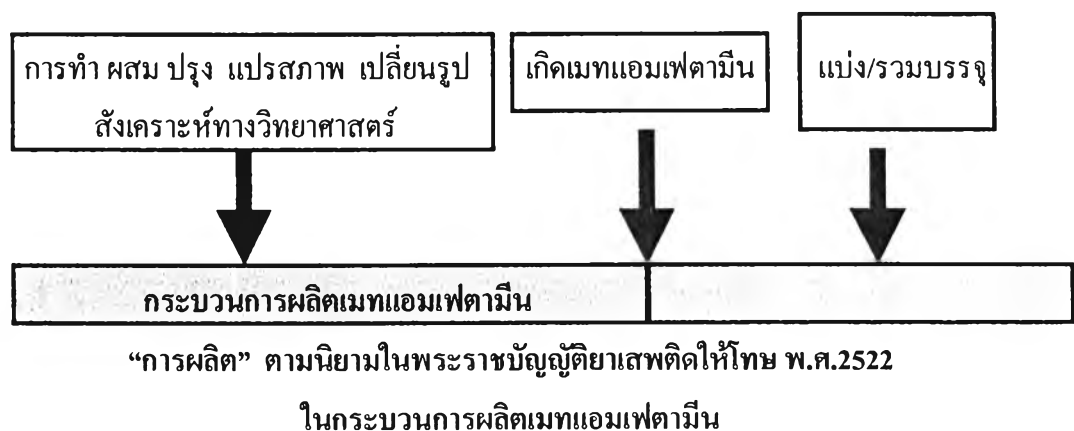
4.2 ความรับผิดชอบทางอาญาต่อกระบวนการสังเคราะห์ยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน

สิ่งที่ได้จากการศึกษาทั้ง 3 ส่วนข้างต้นนั้น ได้นำไปสู่ขั้นตอนการประมวล และวิเคราะห์เพื่อหาความชัดเจนในความคิดทางอาญาต่อกระบวนการผลิตยาเสพติดในบทที่ 4 นี้ โดยผู้ศึกษาได้แยกการพิจารณาออกเป็น 3 ประเด็นใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

4.2.1 การวิเคราะห์ตามนิยามของคำว่า “ผลิต” ยาเสพติด ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ดังได้อธิบายในบทที่ 3 ถึงนิยามของคำว่า “ผลิต” ยาเสพติดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งให้ไว้ว่า การผลิตหมายถึงการ “ทำ ผสม ปปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุและรวมบรรจุด้วย” ซึ่งจากนิยามดังกล่าวเมื่อพิจารณาในส่วนของผู้กระทำความผิดระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นระดับที่สำคัญที่สุดและเป็นกลุ่มบุคคลหลักในการพิจารณาจุดของการลงมือกระทำความผิดแล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวได้พยายามนิยามคำว่า “ผลิต” ยาเสพติดให้ค่อนข้างกว้างและครอบคลุมในส่วนของการกระทำต่างๆของแต่ละบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตเชิงรูปธรรม ทั้งก่อนและหลังการเกิดตัวยาเมทแอมเฟตามีน ทั้งผู้ปรุง ผสม หรือกระทำการใดๆที่ทำให้เกิดเมทแอมเฟตามีนขึ้น และผู้ที่มารับช่วงการแบ่ง/รวมบรรจุในภายหลังเกิดเมทแอมเฟตามีนขึ้นแล้ว ก็ต้องรับผิดชอบผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี แม้ว่าคำนิยาม “ผลิต” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 จะค่อนข้างกว้างและครอบคลุมสำหรับตัวบุคคลระดับปฏิบัติการที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน แต่สำหรับความชัดเจนของนิยามแต่ละการกระทำนั้น ยังมีไม่เพียงพอจนสามารถเป็นที่เข้าใจชัดเจนของทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐและฝ่ายผู้ต้องหาว่ากระทำอย่างไรคือการปรุง เปลี่ยนรูป แปรสภาพ หรือสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ การทำความเข้าใจสามารถทำได้โดยแต่เพียงคำอธิบายตามพจนานุกรมไทย ซึ่งก็เป็นการอธิบายศัพท์ภาษาไทยทั่วไป มิใช่การนิยามศัพท์เพื่อการนี้โดยเฉพาะเจาะจง ในความเป็นจริงจึงยังคงมีความไม่ชัดเจนของความเข้าใจในนิยามดังกล่าวที่แท้จริงสำหรับทุกฝ่าย ผลที่ตามมาคือเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนจึงยังคงพยายามหลีกเลี่ยงที่จะจับกุมผู้กระทำความผิดก่อนที่กระบวนการผลิตสุดท้ายจะเสร็จสิ้น คือจะรอจนกว่า

จะได้ยาบ้าหรือด้วยแอมเฟตามีนออกมาจากระบวนการผลิตเสียก่อนจึงจะเข้าจับกุม ในขณะที่ตามความเป็นจริงทางทฤษฎีทางกฎหมาย การ “ลงมือ” พยายามกระทำความผิดอาจเกิดขึ้นแล้ว ก่อนหน้านี้ ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในส่วนต่อไป

ในทางตรงข้าม ฝ่ายผู้ต้องหาเองก็ไม่เคยที่จะต่อสู้ว่าการกระทำของตนยังไม่เข้าข่าย การลงมือผลิตยาเสพติด แต่มักจะให้การปฏิเสธทั้งกระบวนการอย่างสิ้นเชิงว่า ไม่ได้กระทำความผิดตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกล่าวหา

สำหรับในส่วนของผู้กระทำความผิดในระดับอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวพันในกระบวนการผลิตแอมเฟตามีน เช่น BOSS , UNDERBOSS หรือหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ความรับผิดทางอาญาตาม นิยามของคำว่า “ผลิต” ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ยังคงเป็นไปตามหลักทั่วไป ในเรื่องโครงสร้างความรับผิดทางอาญา กล่าวคือ

1. ในระดับ BOSS เมื่อมีการบงการ ก็รับผิดฐานเป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 แห่ง ประมวลกฎหมายอาญา หากระดับปฏิบัติการมีการลงมือผลิตตามที่บงการ ณ จุดใด ผู้บงการก็รับผิดเท่าระดับปฏิบัติการตั้งแต่นั้น
2. ในระดับ UNDERBOSS เมื่อถ่ายทอดคำสั่งบงการ ก็รับผิดฐานเป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หากระดับปฏิบัติการมีการลงมือผลิตตามที่ถ่ายทอดคำสั่งบงการ ณ จุดใด UNDERBOSS ก็รับผิดเท่าระดับปฏิบัติการตั้งแต่นั้น เช่นกัน
3. ในระดับหัวหน้าชุดปฏิบัติการ หรือผู้จัดการ มีหน้าที่ดูแลทั้งกระบวนการผลิต ในช่วงก่อนหน้าที่จะมีการลงมือตามทฤษฎี นับตั้งแต่รับคำสั่งบงการเป็นต้นมา ระดับนี้อาจต้องรับผิดทั้งในฐานะเป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนให้กระทำความผิด ได้ทั้ง 2 กรณี หากเมื่อใดระดับปฏิบัติการมีการ “ลงมือ” ผลิตในทางทฤษฎี ณ จุดใด หรือตนเองเข้าไปร่วม ณ จุดแห่งการ “ลงมือ” เมื่อใด หัวหน้าชุดปฏิบัติการก็รับผิดในฐานะผลิตยาเสพติด นับตั้งแต่นั้น

โดยสรุป การนิยาม “ผลิต” ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 เป็น ความพยายามที่จะกำหนดนิยามให้ครอบคลุมทั้งกระบวนการในเชิงรูปธรรม แต่ยังคงขาดความชัดเจนในรายละเอียดว่า ใดคือการกระทำตามคำนิยามของคำว่า “ผลิต” ในหลายๆส่วนของนิยาม ความรับผิดทางอาญาของระดับปฏิบัติการสามารถพิจารณาจากคำนิยามได้โดยตรง ส่วนของระดับ

อื่นๆ ก็เป็นไปตามหลักทั่วไปของโครงสร้างความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ที่ยังคงอิงอยู่กับการกระทำและความรับผิดของระดับปฏิบัติการ

4.2.2 การวิเคราะห์ตามหลักเกี่ยวกับการ “ลงมือ” กระทำผิดทางอาญา ตามทฤษฎีต่าง ๆ

ในการพิจารณาความผิดทางอาญาทั่วไป กฎหมายจะไม่ลงโทษบุคคลที่เพียงแค่คิดและตกลงใจที่จะกระทำ เนื่องจากเป็นเพียงเรื่องที่อยู่ในจิตใจของบุคคล แม้ผู้นั้นจะมีจิตใจชั่วร้ายเพียงใด แต่หากยังไม่มีการกระทำใดๆออกมาให้ปรากฏ กฎหมายย่อมไม่เอาผิดและลงโทษ

สำหรับในส่วนการเตรียมการนั้นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกของการกระทำแล้ว เพียงแต่โดยหลักการกฎหมายยังไม่เอาผิดและลงโทษ ยกเว้นในบางฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากการเตรียมการยังไม่เป็นการแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้อย่างเพียงพอถึงจิตใจที่จะเป็นอาชญากรอย่างแน่นอน กฎหมายจะเอาผิดและลงโทษก็ต่อเมื่อถึงขั้นลงมือกระทำความผิด ซึ่งถือเป็นการพยายามกระทำความผิด¹ หากความผิดนั้นยังไม่สำเร็จ แต่ถ้าหากว่าความผิดนั้นปรากฏความสำเร็จแล้ว ผู้กระทำก็ต้องรับผิดในความผิดนั้น ๆ ในทันที

ปัญหาที่คือ การกระทำในขั้นตอนใดที่จะถือว่าเลขขั้นการเตรียม และเข้าขั้นลงมือกระทำความผิด อันต้องรับผิดฐานพยายามแล้ว

อย่างไรก็ดีในดับบทกฎหมายอาญาของนานาประเทศ มักมิได้ให้ความหมายของการพยายามกระทำความผิดไว้ จึงเป็นหน้าที่ของนักนิติศาสตร์จะต้องพยายามอธิบายความหมายของการ “ลงมือ” หรือ การ”พยายาม” กระทำความผิดต่อไป

ในทางคำราชของต่างประเทศ ได้ให้แนวทางวินิจฉัยไว้หลายแนวทาง ได้แก่

1. หลักความใกล้ชิดต่อผล (The Proximity Rule) วางหลักไว้ว่า หากผู้กระทำได้กระทำ “ขั้นสุดท้าย” ซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้ความผิดสำเร็จ ถือว่าการกระทำนั้นใกล้ชิดต่อผลถือเป็นการ “ลงมือ” แล้ว แม้ระยะเวลาว่าที่จะเกิดผลนั้นจะยังไม่แน่นอนว่าจะนานเท่าใดก็ตาม²

ส่วนการใช้ Innocent Agent ให้กระทำความผิดนั้น เพียงแต่หลอกใช้ก็เป็น การลงมือแล้ว

¹ เกียรติจจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1, หน้า 356.

² Williams, Criminal Law : The General Part , pp.622-629.

แม้จะมีข้อสงสัยในตอนสุดท้ายจริงๆ ในแง่ของผู้กระทำ ก็อาจถือว่าเป็นการลงมือกระทำความคิดได้ หากการกระทำที่เป็นส่วนหนึ่งของการที่ประสงค์จะกระทำนั้น ติดต่อกันจนใกล้ชิดผล เช่น นาย ก. ยกปืนเล็งไปที่นาย ข. แม้ว่าจะยังมีพันได้ทันโก ก็เป็นการลงมือแล้ว

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ 1006/2523 วินิจฉัยว่า “จำเลยรอเวลาที่จะออกเดินทางไปกับสายการบินพร้อมเฮโรอีนของกลาง ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ ก่อนกำหนดเที่ยวบินจะออกประมาณ 1 ชั่วโมง แต่ถูกตรวจค้นจับกุมขณะอยู่ในพิธีการศุลกากรและตรวจคนเข้าเมือง ดังนั้นแม้จำเลยจะยังไม่ได้ขึ้นเครื่องบินอันเป็นยานพาหนะ ก็ถือว่าจำเลยได้ลงมือนำยาเสพติดออกนอกราชอาณาจักรแล้ว หาใช่อยู่ในขั้นเตรียมการไม่...”

ศาลไทยได้ยึดถือหลักนี้เป็นแนวทางในการวินิจฉัยเรื่องการพยายามกระทำความคิดว่าเป็นการกระทำลงโดยใกล้ชิดกับผลสำเร็จอันพึงเห็นได้ประจักษ์แล้วดังปรากฏในคำพิพากษาฎีกาหลายฉบับ เช่น ฎีกาที่ 1203/2491 และ 1154/2533 ฯลฯ เป็นต้น

2. หลักความไม่คลุมเครือ (Unequivocal Rule)

วางหลักไว้ว่า “การกระทำใดต่อเมื่อการกระทำนั้นชี้ให้เห็นได้อย่างปราศจากความสงสัยตามสมควรว่ามุ่งหมายต่อผลอย่างไร การพยายามกระทำความคิดจะต้องแสดงออกให้เห็นตัวเจตนาในทางอาญานั้น ๆ โดยไม่ต้องอาศัยคำรับสารภาพ การกระทำที่แสดงออกในตัวเองว่าจำเลยมีเจตนากระทำความคิดทางอาญาอันถือเป็นการลงมือกระทำความคิดนั้น เพราะการกระทำดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวอันตรายของการกระทำนั้นในจิตใจของประชาชนในสังคมนั้นแล้ว”³

ในบางครั้งการวินิจฉัยการกระทำขั้นสุดท้ายตามหลักความใกล้ชิดต่อผลอาจต้องนำเอาหลักความไม่คลุมเครือมาพิจารณาประกอบด้วย เช่น การเล็งปืนเป็นการกระทำที่ค่อนข้างแน่ชัดพอสมควรว่าเจตนาหรือมุ่งหวังฆ่า ในขณะที่การชักปืน ยังไม่แน่ชัดว่ามีเจตนาฆ่า จึงไม่ถือว่าเป็นการลงมือ

หลักดังกล่าวหากใช้โดยเคร่งครัดก็อาจเกิดผลเสียในการพิจารณาเมื่อการกระทำขั้นสุดท้ายอาจไม่ถือเป็นการลงมือก็ได้หากการกระทำนั้นยังคลุมเครือไม่ชัดเจน

³ George Fletcher , Rethinking Criminal Law, pp. 141-146.

แน่นอนว่าผู้กระทำมีเจตนากระทำผิดทางอาญาและหลักนี้ไม่รับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในการ พิสูจน์เจตนา ประเทศที่ใช้หลักนี้ในการวินิจฉัยได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นต้น

3. หลักความเป็นภัยอันตรายของการกระทำนั้น (The Criterion of Danger Rule)

นักนิติศาสตร์เยอรมันได้สร้างและวางหลักนี้ไว้ว่าการกระทำจะเป็นการ “ลงมือ” ได้ก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นเป็นภัยอันตรายโดยตรงต่อประโยชน์ซึ่งกฎหมายให้การคุ้มครอง โดยต้องพิจารณาจากความใกล้ชิดต่ออันตราย การก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงและระดับ ของความรู้สึกหวาดกลัวภัยอันตรายนั้นในความรู้สึกของชุมชน⁴ กล่าวคือต้องเป็นภัยอันตรายโดยตรง ต่อผลประโยชน์ซึ่งกฎหมายให้การรับรองและคุ้มครอง (directly dangerous to interests protect under the law)

4. หลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ (The Substantial Step Rule)

นักนิติศาสตร์อเมริกันได้พยายามสร้างหลักที่จะอธิบายเรื่องนี้เช่นกัน โดยวาง หลักไว้ใน Model Penal Code ว่าหากผู้กระทำมีเจตนากระทำหรือไม่กระทำการใด ซึ่งเป็นการ กระทำขั้นตอนที่สำคัญ (Substantial Step) เพื่อให้บรรลุถึงการกระทำผิด ถือว่าผู้กระทำมีการลงมือ กระทำแล้ว

การกระทำขั้นตอนสำคัญนี้ เป็นการพิจารณาว่าผู้กระทำได้กระทำให้สิ่งใดลงไปแล้ว บ้าง ตรงกันข้ามกับ “การกระทำขั้นสุดท้าย” ตามหลักใกล้ชิดต่อผลเพราะการกระทำขั้นสุดท้ายจะ ต้องพิจารณาว่ายังมีสิ่งใดอีกหรือไม่ที่ผู้กระทำจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความผิด⁵

Model Penal Code ได้วางแนวทางกว้างๆ ในการพิจารณาการกระทำขั้นตอนที่ สำคัญ ไว้ถึง 7 ประการ ซึ่งมีแนวทางที่น่าสนใจและอาจเทียบเคียงได้กับการกระทำผิดเกี่ยวกับการ ผลิตยาเสพติด คือแนวทางที่ 3-7 ได้แก่

แนวทางที่ (3) การดูแลตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ซึ่งจะ ใช้ในการกระทำความผิด

⁴ George Fletcher , Rethinking Criminal Law, pp. 141.

⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ , “แนวความคิดเรื่องการลงมือกระทำความผิดตามกฎหมาย อเมริกัน : หลัก “การกระทำขั้นตอนสำคัญ” . บทบัญญัติ เล่มที่ 52 ตอน 1 มีนาคม 2539 หน้า 22.

แนวทางที่ (4) การเข้าไปในสิ่งปลูกสร้าง ยานพาหนะ หรือสถานที่ซึ่งมีรั้วรอบขอบชิด โดยมุ่งหวังที่จะกระทำผิดในสถานที่นั้นๆ ซึ่งแม้จะยังคลุมเครืออยู่ แต่ก็แสดงให้เห็นแน่ชัดว่า ผู้ที่เข้าไปนั้นมีเจตนาแน่วแน่ที่จะกระทำผิด เช่น การเปิดประตูเข้าไปในรถของผู้คนที่จอดอยู่ แม้ยังมีได้แต่ต้องทรัพย์สินมีค่า ก็ถือว่าลงมือในการลักทรัพย์แล้ว

แนวทางที่ (5) การครอบครองวัตถุใดๆที่ใช้ในการกระทำผิด ซึ่งเป็นวัตถุที่ออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นวัตถุที่การครอบครองไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆโดยชอบด้วยกฎหมายตามสภาพการณั้่นๆ

แนวทางที่ (6) การครอบครอง รวบรวม หรือปลอมแปลงสิ่งใดๆ เพื่อใช้ในการกระทำผิด ในสถานที่หรือใกล้กับสถานที่ซึ่งตั้งใจจะใช้เป็นสถานที่ในการกระทำผิด เมื่อการครอบครอง รวบรวม หรือปลอมแปลงสิ่งนั้นๆ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆโดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้สภาพการณั้่นๆ

แนวทางที่ (7) การใช้ บังคับ หรือจ้างวาน ให้ Innocent Agent กระทำการใดอันเป็นความผิด

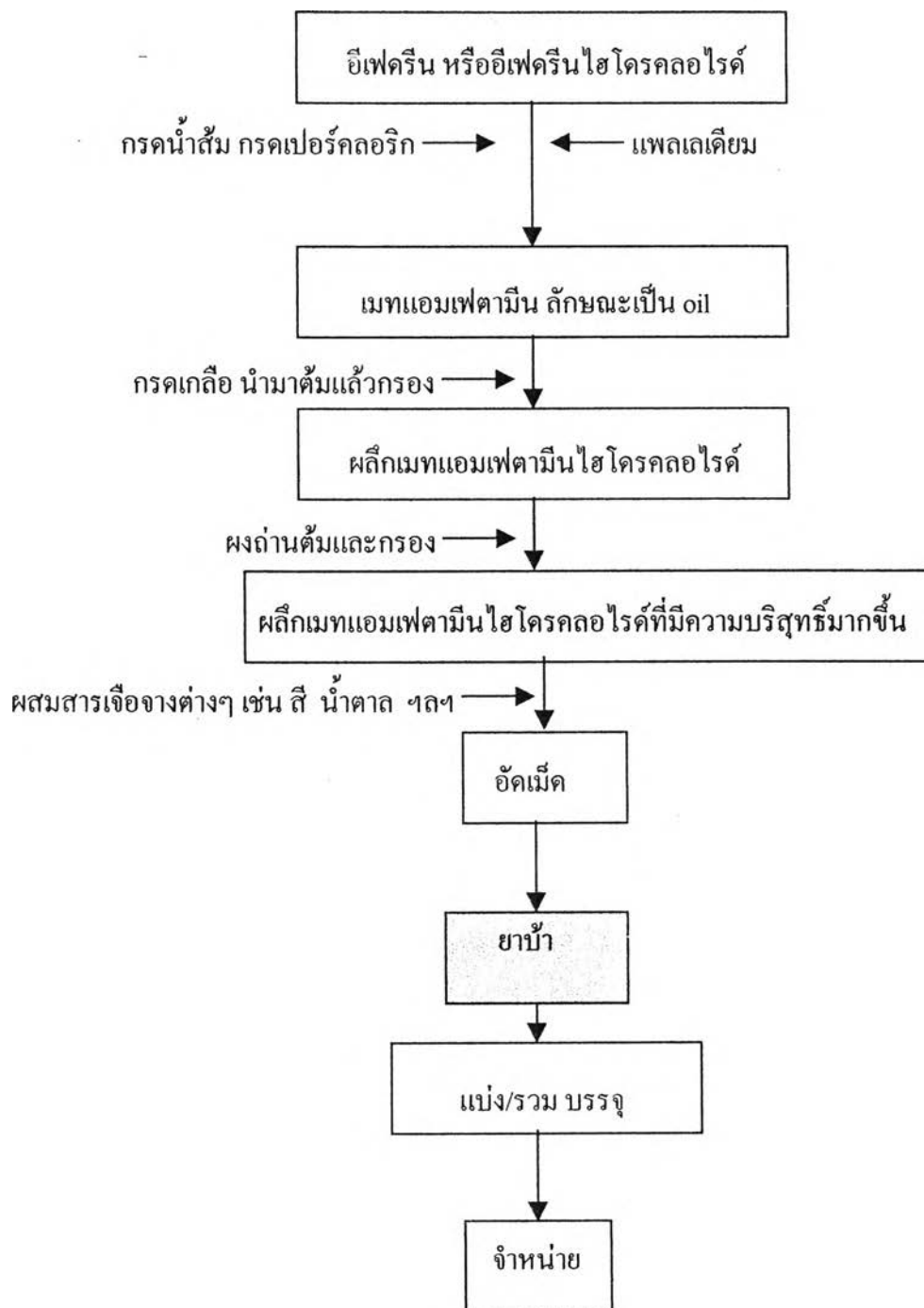
ในส่วนของกฎหมายไทย เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1203/2491 ที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ายึดถือตาม “หลักความใกล้ชิดต่อผล (Proximity Rule)”

4.2.3 วิเคราะห์จุดแห่งการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการ

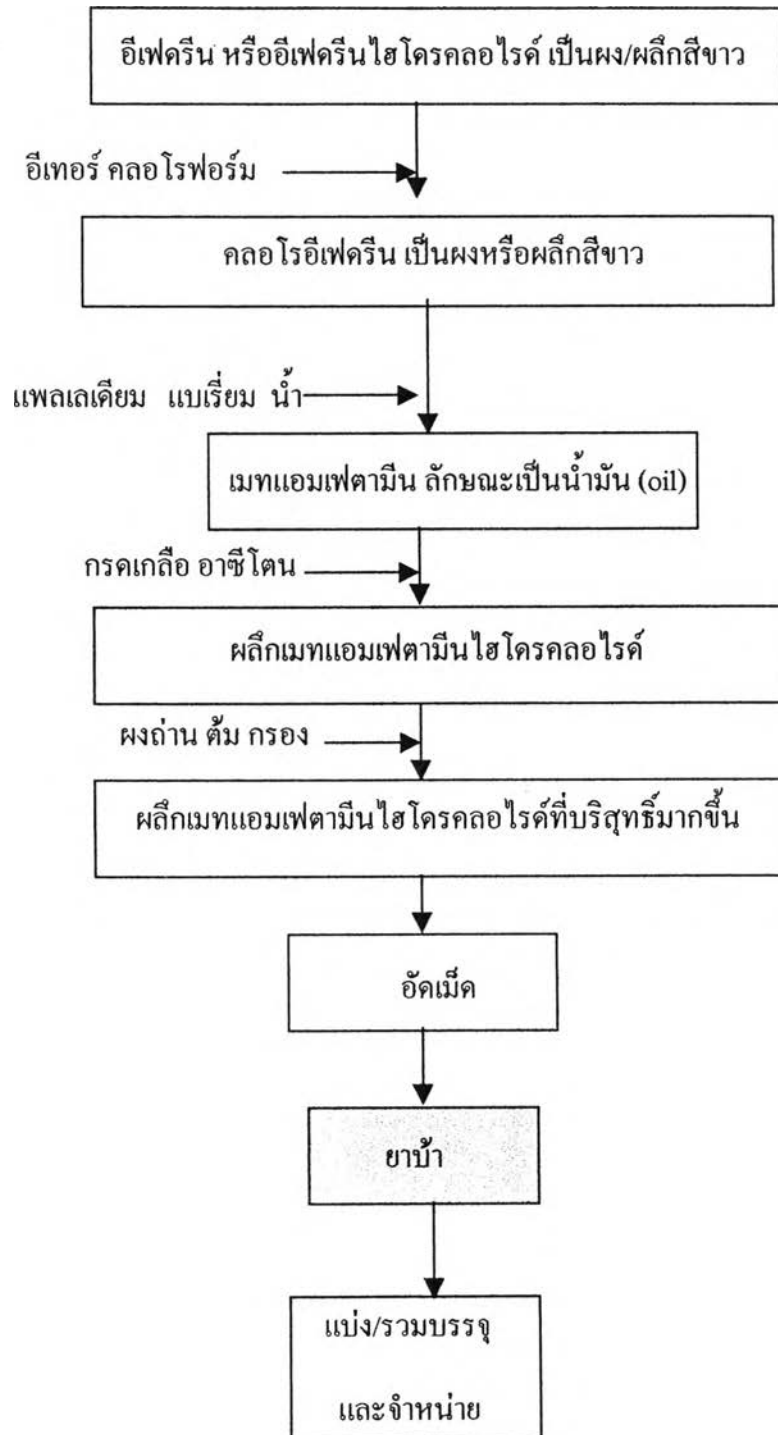
สังเคราะห์ : ศึกษากรณียาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการผลิตยาบ้าในบทที่ 2 , โครงสร้างความคิดทางอาญาของการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามบทที่ 3 ตลอดจนทฤษฎีและแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับการ “ลงมือ” กระทำความผิดดังได้กล่าวมา อาจพิจารณาจุดของการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตยาบ้าได้ตามแผนภูมิและการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ คือ :-

แผนภูมิการสังเคราะห์เมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า) ตามวิธีที่ 1 ใช้ระยะเวลาประมาณ 5 ชั่วโมง

แผนภูมิการสังเคราะห์เมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า) ตามวิธีที่ 2 ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 วัน

จากกระบวนการผลิตยาฆ่าในประเทศไทยทั้ง 2 วิธีข้างต้น จะเห็นได้ว่าทั้งสองกระบวนการมีความคล้ายคลึงกัน คือใช้อีเฟดรีนเป็นสารตั้งต้น และสังเคราะห์จนเกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนที่มีลักษณะเป็นน้ำมัน (oil) เพียงแต่ในวิธีที่ 1 ใช้กรดน้ำส้ม กรดเปอร์คลอริก และแพลาเดียมเป็นตัวทำปฏิกิริยาจนเกิดเป็นเมทแอมเฟตามีน(oil)เลย ซึ่งใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่า ในขณะที่วิธีที่ 2 ใช้อีเธอร์และคลอโรฟอร์มเพื่อทำให้อีเฟดรีนกลายเป็นคลอโรอีเฟดรีนก่อนจะทำปฏิกิริยากับแพลาเดียม แบริยม และน้ำ จนกลายเป็นเมทแอมเฟตามีน(oil) ซึ่งเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก และใช้ระยะเวลายาวกว่าวิธีแรก แต่แต่ละผู้ผลิตจะเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งใน 2 วิธีซึ่งอาจแตกต่างกัน มีสาเหตุจากต้นทุนงบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยี ปริมาณผลผลิตและปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง แต่ในท้ายสุดก็คือ ตัวเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์ ก่อนนำมาผสมสารเจือจาง เพิ่มสีกลิ่น และอัดเป็นเม็ด ประทับตราสัญลักษณ์ ก่อนจะแบ่งหรือรวมบรรจุเพื่อสะดวกต่อการนำไปจำหน่ายต่อไป

จากกระบวนการที่เนิ่นนานตั้งแต่ 5 ชั่วโมงถึง 2 วัน และมีความสลับซับซ้อนดังกล่าว ปัญหาที่สมควรพิจารณาต่อไปคือ จุดของการ “ลงมือ” ผลิตเมทแอมเฟตามีนอยู่ ณ ที่ใด ซึ่งการกำหนดจุดแห่งการ “ลงมือ” นี้ จะนำมาซึ่งความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับฐานความผิดในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ที่ได้จากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และสามารถระบุได้ว่า ณ จุดใดที่ผู้กระทำได้เลยขั้นตอนของการเตรียมและต้องรับผิดชอบพยายามผลิตยาเสพติดแล้ว

ในส่วนของการวิเคราะห์จุดของการ “ลงมือ” กระทำความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ผู้เขียนขอเริ่มต้นวิเคราะห์ในระดับที่มีความสำคัญต่อกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนที่สุด คือ ในระดับปฏิบัติการ ก่อนเป็นลำดับแรก ก่อนที่จะวิเคราะห์ย้อนกลับไปถึงระดับ BOSS , ระดับ UNDERBOSS และระดับหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตแต่ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลเหล่านั้นเกี่ยวพันหรืออิงอยู่กับจุดแห่งการ “ลงมือ” ของระดับปฏิบัติการในลำดับต่อไป

1) วิเคราะห์จุดของการ “ลงมือ” ของระดับปฏิบัติการ

ระดับปฏิบัติการ เป็นผู้กระทำผิดที่อยู่ในระดับที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตยาฆ่าหรือเมทแอมเฟตามีนในเชิงรูปธรรมมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบทางอาญาทั่วไป คือ ความรับผิดชอบจะเริ่มตั้งแต่มีการ “ลงมือ” กระทำผิด หากยังไม่เกิดผลของการกระทำ คือด้วยเมทแอมเฟตามีนออกมา ก็รับผิดชอบพยายามผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1(เมทแอมเฟตามีน) และหากเกิดด้วยเมทแอมเฟตามีนออกมาเมื่อไรก็รับผิดชอบทางอาญาในความผิดสำเร้นั้นเลขทันที

ในการหาจุดแห่งการ “ลงมือ” ดังกล่าว การพิจารณาจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ทั้งกระบวนการผลิตในภาพรวม มิใช่มองแต่เฉพาะการกระทำของแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่าย ซึ่งผู้เขียนขอวิเคราะห์ตามหลักต่างๆเกี่ยวกับการ “ลงมือ” กระทำคามผิด ตามลำดับดังนี้

ก. วิเคราะห์ความรับผิดชอบตามหลักความใกล้ชิดต่อผล (The Proximity Rule)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า หลักของความใกล้ชิดต่อผล (The Proximity Rule) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วย “การลงมือ” กระทำคามผิดของต่างประเทศ ซึ่งศาลไทยในปัจจุบันยึดถือหลักนี้เช่นกัน โดยได้วางหลักไว้ว่า “หากผู้กระทำได้กระทำขั้นตอนสุดท้ายซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้คามผิดสำเร็จแล้ว ถือว่าการกระทำนั้นใกล้ชิดต่อผลและถือเป็นการลงมือแล้ว แม้ว่าจะระยะเวลาที่ผลจะเกิดขึ้นจะยังไม่แน่นอนว่านานสักเท่าใดก็ตาม” ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้คือ

- 1) ผู้กระทำได้กระทำขั้นตอนสุดท้าย
- 2) การกระทำนั้นจำเป็นเพื่อให้คามผิดสำเร็จ
- 3) การกระทำนั้นใกล้ชิดต่อผล
- 4) แม้ว่าจะระยะเวลาที่ผลจะเกิดขึ้นจะไม่แน่นอนว่าจะยาวนานเพียงใดก็ตาม

ระดับปฏิบัติการ เป็นระดับที่ลงมือปฏิบัติให้เกิดผลในทางรูปธรรมในแต่ละขั้นตอน โดยบุคคลบางส่วนก็มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น อยู่ในกระบวนการผลิตช่วงเดียวกัน ฯลฯ และบางส่วนก็อาจไม่เกี่ยวข้องหรือไม่รู้จักกันเลย เช่น ฝ่ายที่ขนส่งสารตั้งต้น , ฝ่ายปรุง , คนงานที่ทำงานคนละผลัด , ฝ่ายอัดเม็ดหรือฝ่ายที่มีหน้าที่แบ่ง-รวมบรรจุ ฯลฯ

แม้ว่าความเกี่ยวพันของบุคคลในระดับปฏิบัติการนี้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละคน แต่ละหน้าที่ เช่น นักวิทยาศาสตร์ที่มีหน้าที่วิจัยและพัฒนาคุณภาพของสารที่จะผลิต, ผู้ที่ทำหน้าที่แรงงานขนสารเคมีที่เกี่ยวข้องมาผสม , หรือผู้ที่ลงมือนำสารต่างๆมาผสมด้วยตนเอง ฯลฯ แต่การพิจารณาขั้นตอนสุดท้ายของการกระทำตามหลักความใกล้ชิดต่อผลนี้ หากได้พิจารณาแยกตามการกระทำของแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่ายที่ร่วมในกระบวนการผลิตในทางรูปธรรมไม่ เนื่องจากอาจสร้างความเข้าใจผิดหรือสับสนในการพิจารณาจุดของ “การลงมือ” และบางจุดของการกระทำสุดท้ายของบางบุคคลบางฝ่าย อาจไม่ใช่ขั้นตอนสุดท้ายของการ “ลงมือ” ตามหลักความใกล้ชิดต่อผลที่แท้จริงของกระบวนการผลิต

ดังนั้นการพิจารณาจุดสุดท้ายของการกระทำ จึงต้องพิจารณาจากขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้ความสำเร็จ ซึ่งมีเพียงจุดเดียวในกระบวนการผลิตของฝ่ายปฏิบัติการ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1) ผู้กระทำคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในฝ่ายปฏิบัติการ ได้กระทำการ ขั้นตอนสุดท้ายอันเป็นการผลิตเมทแอมเฟตามีน กล่าวคือ หลังจากได้กระทำการนั้นแล้วก็ไม่จำเป็นต้องกระทำการใดต่อไปอีกแล้วเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

2) การกระทำนั้นจำเป็นเพื่อให้เกิดความสำเร็จในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน การกระทำที่ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายนั้นต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นในกระบวนการผลิตให้เกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนขึ้น กรณีการกระทำเพียงบางส่วนซึ่งยังไม่เพียงพอให้เกิดการผลิตเป็นเมทแอมเฟตามีนขึ้นมาได้นั้น ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นให้ความสำเร็จ เช่น แม้นาย ก.จะมีหน้าที่เตรียมสารเคมีทุกอย่างเพื่อการผลิต แต่การนำน้ำและสารเคมีบางชนิดที่ใช้ในการผลิตมา กอปรรวมกัน ยังไม่อาจถือได้ว่า สามารถก่อให้เกิดผลสำเร็จในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนได้

3) การกระทำนั้นใกล้ชิดต่อผลสำเร็จ กล่าวคือหลังจากการกระทำนั้นก็คือผลสำเร็จออกมาเป็นเมทแอมเฟตามีนได้เลย แม้วาระยะเวลาที่ผลจะเกิดขึ้นจะไม่แน่นอนว่าจะยาวนานเพียงใดก็ตาม แต่หากหลังจากการกระทำนั้นยังต้องมีการกระทำบางอย่างอื่นแทรกกลางระหว่างการกระทำกับผลผลิตสุดท้ายอีก ก็ไม่ถือว่าใกล้ชิดต่อผลสำเร็จ

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบต่างๆ ในหลักนี้ อาจปรับวิเคราะห์ในจุดต่างๆ ของการกระทำ เพื่อพิจารณาความเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการกระทำได้ เช่น

- การเป็นผู้ขนส่งสารตั้งต้นมาใช้ในการผลิต แม้จะรู้เห็นว่า สิ่งที่ตนขนมานั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำมาเพื่อผลิตยาเสพติด และการกระทำสุดท้ายของตนเองก็คือการนำเอาสารตั้งต้นนั้นมาส่งถึงผู้รับเพื่อนำไปผลิตเรียบร้อยแล้วและเป็นการกระทำที่จำเป็นต่อการผลิตยาบ้าก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าว ยังถือไม่ได้ว่าใกล้ชิดต่อผลสำเร็จ กล่าวคือต้องมีการกระทำอื่นในกระบวนการผลิตอีกมากมายกว่าจะได้เมทแอมเฟตามีนออกมา เช่น ต้องมีการนำมาปรุง ,กลั่น ,อบแห้ง ,ผสม หรืออื่นๆอีกมากมายหลายขั้นตอน ดังนั้นแม้จะขนส่งสารเคมีเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ผู้ขนส่งก็ยังถือว่าไม่ได้ “ลงมือ” ผลิตเมื่อการขนส่งเสร็จสิ้นแต่อย่างใด

- ลำพังการจัดนำสารเคมี และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มารวมกันจนครบถ้วน จัดเตรียมกำลังคนมาพร้อมเพียง แม้จะเป็นการนำสิ่งที่จำเป็นต่อการเกิดผลสำเร็จคือเมทแอมเฟตามีนมา

ครบถ้วนแล้ว แต่เมื่อยังเป็นเพียงการนำมากองรวมกันไว้ ก็ยังไม่อาจเกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนออกมาได้ แต่จำเป็นต้องมีกระบวนการอื่น เช่น ผสม ปรงแต่ง หรือทำให้เกิดปฏิกิริยาทางเคมี ฯลฯ เสียก่อน จึงจะเกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนขึ้น จึงยังถือไม่ได้ว่าการจัดหาสิ่งจำเป็นมาจนครบเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ใกล้ชิดต่อผลตามหลักนี้ กล่าวคือ ยังต้องมีการกระทำอื่นใดต่อไปอีก เพื่อให้เกิดผลสำเร็จต่อไป

-การเป็นผู้ปรง-ผสม : เมื่อมีการนำสารเคมีต่างๆที่จัดหามาอย่างครบถ้วน มาจัดการผสมและปรง จนเหลือเพียงรอให้สารต่างๆทำปฏิกิริยาเคมีเพื่อให้เกิดเมทแอมเฟตามีน แม้ว่าจะต้องมีการคอยตรวจสอบมาตรฐานวัดต่างๆ ควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น หรือกระทำการอย่างใดอื่นได้อีกก็เป็นเพียงการควบคุมคุณภาพของการผลิตในรายละเอียดปลีกย่อย แต่กระบวนการจำเป็นที่จะทำให้เกิดเมทแอมเฟตามีนนั้นครบถ้วนตั้งแต่มีการปรง-ผสมกันแล้ว เนื่องจาก :-

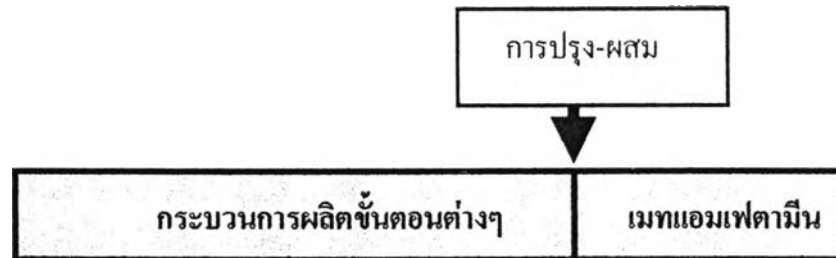
- ผู้กระทำได้กระทำขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน ไม่ต้องมีการกระทำขั้นตอนหลักใดๆอีก
- การกระทำนั้นจำเป็นให้เกิดผลสำเร็จของความผิด คือ เมทแอมเฟตามีน ขึ้นมาในทางรูปธรรม
- การกระทำนั้นใกล้ชิดต่อผลสำเร็จ กล่าวคือหลังจากการปรง-ผสมแล้ว สิ่งที่มาตามในลำดับต่อไป คือ ตัวยาเมทแอมเฟตามีน แม้ว่าจะยังอยู่ในรูปของ oil ซึ่งยังไม่เป็นผลึกหรือผงสีขาวก็ตาม แต่ก็ถือว่าสารนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายแล้ว กระบวนการที่ตามมา เช่น อบแห้ง อัดเม็ด แบ่งบรรจุ รวมบรรจุ เป็นเพียงขั้นตอนเพื่อความสะดวกในการจำหน่าย ในขณะที่สารเมทแอมเฟตามีนซึ่งเป็นความผิดในตัวเอง ได้เกิดขึ้นมาเรียบร้อยแล้ว

สำหรับในส่วนของผู้อัดเม็ด แบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ

1.กรณีี่ร่วมในกระบวนการผลิตมาตั้งแต่ต้น ก็ถือได้ว่ามีการ “ลงมือ” แล้วตั้งแต่มีการปรง-ผสมของฝ่ายปฏิบัติการ

2.กรณีี่ไม่ร่วมในกระบวนการผลิตมาแต่ต้น แต่เพิ่งมารับช่วงตั้งแต่การอัดเม็ด แบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ เมื่อรับผลึกแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์มา ก็ถือว่าจะต้องรับผิดชอบครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต และเมื่อเริ่มกระทำการอัดเม็ด (แปรสภาพ)

แบ่งหรือรวมบรรจุ ก็ถือว่าเริ่ม “ลงมือ” กระทำความคิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพราะเป็นการกระทำขั้นตอนสุดท้าย ที่จำเป็นเพื่อให้เกิดยาบ้าเป็นเม็ด หรือเป็นการแบ่ง-รวมบรรจุ ตามนิยามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และเป็น การกระทำที่ใกล้ชิดต่อผล

จุดแห่งการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนตามหลักความใกล้ชิดต่อผล

โดยสรุป เมื่อพิจารณาตามหลักความใกล้ชิดต่อผล จุดของการ “ลงมือ” กระทำความคิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ของฝ่ายปฏิบัติการ ก็คือ การปรุง-ผสมเพื่อให้เกิดเป็นตัวยามาเมทแอมเฟตามีน

ข. วิเคราะห์ความรับผิดชอบตามหลักความไม่คลุมเครือ (The Unequivocal Rule)

ในบางกรณี การพิจารณาจุดของการ “ลงมือ” โดยใช้หลักความใกล้ชิดต่อผลสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนนี้ ไม่สามารถพิจารณาวิเคราะห์ได้อย่างครอบคลุม จึงอาจจำเป็นต้องนำเอา “หลักความไม่คลุมเครือ” (The Unequivocal Rule) มาประกอบการพิจารณาด้วยเช่นกันเพื่อเป็นการพิจารณาแบบผสมผสานให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

หลักความไม่คลุมเครือนี้จะนำเอาความรู้สึกในเรื่องการกระทำที่ปราศจากความสงสัยตามสมควรมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาด้วยโดยได้วางหลักไว้ว่า

“การกระทำใดต่อเมื่อการกระทำนั้นชี้ให้เห็นได้อย่างปราศจากความสงสัยตามสมควรว่ามุ่งหมายต่อผลอย่างไร การพยายามกระทำความผิดจะต้องแสดงออกให้เห็นตัวเจตนาในทางอาญานั้น ๆ โดยไม่ต้องอาศัยคำรับสารภาพ การกระทำที่แสดงออกในตัวเองว่าจำเลยมีเจตนา

กระทำความผิดทางอาญาอันถือเป็นการลงมือกระทำความผิดนั้น เพราะการกระทำดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวภัยอันตรายของการกระทำนั้นในจิตใจของประชาชนในสังคมนั้นแล้ว”

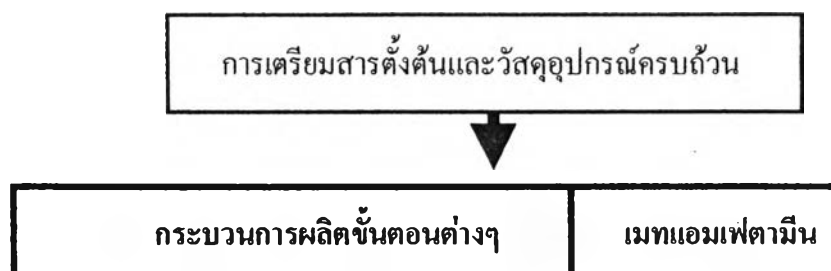
ในบางครั้งการวินิจฉัยการกระทำขั้นสุดท้ายตามหลักความใกล้ชิดต่อผลอาจต้องนำเอาหลักความไม่คลุมเครือมาพิจารณาประกอบด้วย เช่น การเลี้ยงปิ่นเป็นการกระทำที่ค่อนข้างแน่ชัดพอสมควรว่าเจตนาหรือมุ่งหวังมา ในขณะที่การชักปิ่น ยังไม่แน่ชัดว่ามีเจตนาฆ่า จึงไม่ถือเป็นการลงมือ

เมื่อพิจารณาตามหลักความไม่คลุมเครือนี้ การ “ลงมือ” กระทำความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) จะต้องมีลักษณะ 2 ประการ คือ

- 1.เป็นการกระทำที่แสดงออกทางกายภาพซึ่งสามารถชี้ให้เห็นได้อย่างปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่า มุ่งหมายต่อผลของการเกิดเป็นสารเมทแอมเฟตามีนขึ้น
- 2.เป็นการกระทำที่แสดงออกได้ในตัวเองว่า ผู้กระทำมีเจตนาที่จะผลิตยาเสพติดให้โทษ(เมทแอมเฟตามีน)

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงของกระบวนการผลิต จะพบว่าสำหรับระดับปฏิบัติการแล้ว การกระทำสำคัญในบางส่วน เช่น ขนสารเคมี -วัสดุอุปกรณ์บางอย่างมาส่ง , จัดหากำลังคนเพื่อเตรียมการผลิต ฯลฯ ยังถือว่าห่างไกลต่อลักษณะสำคัญทั้ง 2 ประการข้างต้น เพราะยังไม่สามารถแสดงออกทางกายภาพที่ชัดเจนถึงความมุ่งหมายและเจตนาของผู้กระทำที่จะผลิตเมทแอมเฟตามีนขึ้นได้

แต่สำหรับในอีกกรณี เมื่อใดที่มีการจัดเตรียมสารตั้งต้น และสารละลายต่างๆ ตลอดจนสารเคมีที่จำเป็นในการผลิต และวัสดุอุปกรณ์เฉพาะอย่างที่จำเป็นต่อการผลิตเมทแอมเฟตามีนจนครบถ้วนเพียงพอต่อการผลิต และชี้ชัดได้ว่าบรรดาสารเคมีและวัสดุอุปกรณ์ที่จะจัดเตรียมไว้ นั้น ไม่สามารถที่จะนำไปใช้ในการกระทำอย่างอื่นได้ นอกจากใช้ในการผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนเท่านั้น เมื่อนั้นการกระทำดังกล่าวก็เป็นการแสดงออกทางกายภาพที่สามารถชี้ให้เห็นได้อย่างปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่ามุ่งหมายต่อการผลิตเมทแอมเฟตามีน ทั้งยังเป็นการแสดงออกในตัวเองได้อย่างชัดเจนว่า บุคคลผู้กระทำการดังกล่าวมีเจตนาที่จะผลิตเมทแอมเฟตามีน ตามหลักความไม่คลุมเครือดังกล่าวแล้ว

จุดแห่งการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนตามหลักความไม่คลุมเครือ

โดยสรุป ตามหลักความไม่คลุมเครือ สำหรับระดับปฏิบัติการ จุดของการ “ลงมือ” อยู่ที่ขั้นตอนของการจัดเตรียมสารเคมีและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นจนครบถ้วนที่จะสามารถดำเนินการผลิตเมทแอมเฟตามีนได้ทันที โดยในการพิสูจน์ความผิดก็จะอาศัยการนำสืบถึงความครบถ้วนของสิ่งเหล่านั้น , ความจำเป็นที่จะต้องใช้สิ่งเหล่านั้นในกระบวนการผลิตโดยตรง ตลอดจนการไม่สามารถนำสารเคมีและวัสดุหรืออุปกรณ์เหล่านั้นไปใช้ในกิจการอื่นๆ ได้นอกจากใช้ในการผลิตเมทแอมเฟตามีนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า จุดแห่งการ “ลงมือ” ตามหลักความไม่คลุมเครือนี้มีความแตกต่างไปจากจุดแห่งการ “ลงมือ” ตามหลักความใกล้ชิดต่อผล คือเกิดขึ้นก่อนหน้าตั้งแต่การเตรียมการทุกอย่างครบถ้วน ไม่ต้องรอถึงขั้นตอนการปรุง-ผสมแต่อย่างใด

ก. วิเคราะห์ความรับผิดตามหลักความเป็นภัยอันตรายของการกระทำนั้น

(The Criterion of Danger Rule)

หลักในการพิจารณาจุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำผิดในกระบวนการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์อีกหลักที่น่าสนใจคือ “หลักความเป็นภัยอันตรายของการกระทำนั้น” (The Criterion of Danger Rule) ซึ่งเป็นหลักของประเทศเยอรมันที่มีการพิจารณาดำเนินคดีเกี่ยวกับเรื่องของ “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ซึ่งหลักดังกล่าววางไว้ว่า :-

1. การกระทำจะเป็นการลงมือ ได้ก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นเป็นภัยอันตรายโดยตรงต่อประโยชน์ที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง
2. พิจารณาจากความใกล้ชิดภัยอันตรายโดยตรงต่อประโยชน์ซึ่งกฎหมายให้ความรับรองและคุ้มครอง (Directly dangerous to interests protect under the law)

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักดังกล่าวและแนวคิดทางกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมันซึ่งเป็นเจ้าของหลักนี้แล้ว ประโยชน์ที่กฎหมายให้ความรับรองและคุ้มครองตามหลักนี้ ก็คือ “คุณธรรมทางกฎหมาย(Rechtsgut)” นั่นเอง

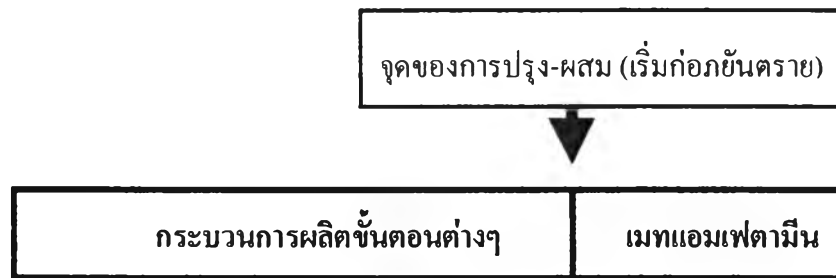
การพิจารณาจุดแห่งการ “ลงมือ” ผลิตยาเสพติดนี้ จึงต้องย้อนหันไปพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายของความคิดเกี่ยวกับการผลิตยาเสพติดอันเป็นประโยชน์ที่กฎหมายให้การรับรองและคุ้มครองตามหลักนี้ได้แก่ “การควบคุมยาเสพติดให้โทษ และเพื่อสุขภาพอนามัยของประชาชน” (คูวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ในบทที่ 3)

ดังนั้น การกระทำที่จะเริ่มถือเป็นจุดแห่งการ “ลงมือ” ผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน)ตามหลักนี้ ก็คือ จุดแรกที่สร้างความกระทบกระเทือน หรือสร้างภัยอันตรายต่อนโยบายการควบคุมยาเสพติดให้โทษของประเทศและสุขภาพอนามัยของประชาชนอันเป็นประโยชน์ที่กฎหมายให้การรับรองและคุ้มครอง

ในความเห็นของผู้เขียนนั้น นโยบายการควบคุมยาเสพติดให้โทษและสุขภาพอนามัยของประชาชนนั้นหาใช่เริ่มถูกกระทบกระเทือนตั้งแต่เกิดความผิดสำเร็จและมีผลผลิตสุดท้ายคือยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนเกิดขึ้นในทางรูปธรรมไม่ แต่เริ่มถูกกระทบกระเทือนหรือมีภัยอันตราย นับตั้งแต่มีบุคคลเริ่มกระทำการใดอันเป็นการแสดงเจตน์เจ้านางโดยชัดแจ้งของตนเองให้ มียาเสพติดเกิดขึ้น เพราะนับตั้งแต่จุดนั้นเป็นต้นมาสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะรับรองและคุ้มครองคือการควบคุมยาเสพติดให้โทษซึ่งรัฐประสงค์จะให้ประชาชนทุกคนให้ความร่วมมือและดำเนินการตามเพื่อประโยชน์สุขของประเทศก็เริ่มถูกกระทบกระเทือนเมื่อมีผู้ฝ่าฝืนทำทนาย สุขภาพอนามัยของประชาชนก็จะเริ่มถูกกระทบกระเทือนในทางที่จะเป็นพิษเป็นภัยเช่นกัน โดยไม่จำเป็นว่า ณ จุดนั้นจะเกิดมีตัวยาเสพติดขึ้นจริงในทางรูปธรรมแล้วหรือไม่ก็ตาม

ในการพิจารณาจุดของการ “ลงมือ” กระทำความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน)ตามหลักนี้สำหรับระดับปฏิบัติการนั้น “การควบคุมยาเสพติดให้โทษและสุขภาพอนามัยของประชาชน” ไม่ได้ถูกกระทบกระเทือนเฉพาะเมื่อเกิดตัวยาเมทแอมเฟตามีนขึ้นเท่านั้น หากแต่เมื่อมองย้อนกลับไปถึงขั้นตอนที่มีการนำเอาสารเคมีต่างๆที่เกี่ยวข้องมาเข้ามารวมผสมเพื่อให้เกิดเมทแอมเฟตามีนขึ้น นโยบายและมาตรการควบคุมยาเสพติดของชาติตลอดจนสุขภาพอนามัยของประชาชนอันเป็นสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองก็เริ่มมีภัยอันตรายขึ้นแล้ว

เมื่อพิจารณาตามหลักนี้ จุดของการ “ลงมือ” ในระดับปฏิบัติการจึงไม่ใช่เมื่อเกิดผลผลิตสุดท้ายคือเมทแอมเฟตามีน แต่เกิดขึ้นเมื่อผู้ปฏิบัติการบุคคลใดหรือหลายบุคคลได้เริ่มทำการ ปรุง-ผสมสารเคมีต่างๆ เพื่อให้เกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนขึ้น ซึ่งถือได้ว่าก่ออันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง โดยเป็นอันตรายที่ใกล้ชิด ก่อให้เกิดระดับของความหวาดกลัวอันตรายนั้นในความรู้สึกของชุมชน ขึ้น

จุดแห่งการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน

ตามหลักความเป็นอันตรายของการกระทำนั้น

โดยสรุป จุดของการ “ลงมือ” ตามหลัก “ความเป็นอันตรายของการกระทำนั้น” ของระดับปฏิบัติการ คือจุดที่เริ่มก่ออันตราย ได้แก่ ขั้นตอนที่มีการปรุง-ผสมเพื่อให้เกิดเป็นยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน

ง. วิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อการกระทำขั้นตอนสำคัญ

(The Substantial Step Rule)

การพิจารณาจุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำผิดทางอาญาตามหลักดังกล่าว ได้มองว่าเมื่อมีการกระทำขั้นตอนสำคัญเพื่อให้บรรลุถึงการกระทำผิด ก็ถือว่ามี การ “ลงมือ” แล้ว ซึ่งคำว่า “ขั้นตอนสำคัญ” นั้น เป็นการยากต่อการพิจารณาของแต่ละบุคคลที่จะเห็นตรงกันว่า จะกำหนดให้สิ่งใดเป็นข้อชี้วัด “ขั้นตอนสำคัญ” ในการกระทำใด ๆ

ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งสร้างหลักนี้ขึ้นมาจึงได้เสนอแนวทางเพื่อให้ใช้เป็นหลักในการพิจารณาเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยบัญญัติไว้ใน Model Penal Code ถึง 7 แนวทาง

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และให้ถือว่าแนวทางดังกล่าวเป็น “ขั้นตอนสำคัญ” ที่ใช้พิจารณาจุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำความผิด

จากการกระทำขั้นตอนสำคัญ 7 แนวทางที่สหรัฐอเมริกาบัญญัติไว้ มีแนวทางที่น่าสนใจแก่การปรับใช้กับกระบวนการผลิตยาเสพติด(เมทแอมเฟตามีน) 5 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 3-7 ตาม Model Penal Code กล่าวคือ

แนวทางที่ (3) การดูแลตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ซึ่งจะใช้ในการกระทำความผิด

การที่ระดับปฏิบัติการได้ทำการดูแลตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ซึ่งจะใช้เป็นที่ผลิตเมทแอมเฟตามีน ตามหลักนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำในขั้นตอนสำคัญอันเป็นการ “ลงมือ” กระทำความผิดฐานผลิตเมทแอมเฟตามีนแล้ว

แนวทางที่ (4) การเข้าไปในสิ่งปลูกสร้าง ยานพาหนะ หรือสถานที่ซึ่งมีรั้วรอบขอบชิด โดยมุ่งหวังที่จะกระทำความผิดในสถานที่นั้นๆ

ในความเป็นจริงและตามหลักความไม่คลุมเครือ การเข้าไปในลักษณะดังกล่าวน่าจะถือเป็นความคลุมเครืออยู่ว่า บุคคลผู้เข้าไปนั้น จะเข้าไปเพื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิตเมทแอมเฟตามีนหรือไม่ แต่สำหรับตามแนวทางนี้กฎหมายก็ถือได้ว่าการกระทำอันเป็น “ขั้นตอนสำคัญ” ในการกระทำความผิด และถือเป็นการ “ลงมือ” แล้ว

ตามแนวทางที่ 4 ของหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ การที่ระดับปฏิบัติการได้เข้าไปในสิ่งปลูกสร้าง อาคาร ยานพาหนะ หรือสถานที่รั้วรอบขอบชิด โดยมุ่งหวังที่จะกระทำการผลิตเมทแอมเฟตามีนในสถานที่เหล่านั้น (ซึ่งคงต้องนำสืบความมุ่งหวังให้ชัดเจนพอสมควรในการพิสูจน์ความรับผิดชอบ) ถือได้ว่าบุคคลได้ “ลงมือ” ในการกระทำความผิดฐานผลิตเมทแอมเฟตามีนแล้ว

แนวทางที่ (5) การครอบครองวัตถุใดๆที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นวัตถุที่ออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายหรือเป็นวัตถุที่การครอบครองไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆโดยชอบด้วยกฎหมายตามสภาพการณ์นั้นๆ อาจแยกได้เป็น 2 กรณีคือ

1) กรอบครองวัตถุที่ใช้ในการกระทำผิดซึ่งเป็นวัตถุที่ออกแบบมาโดยเฉพาะ
สำหรับการกระทำผิดกฎหมาย : แยกพิจารณาได้เป็น

- สารเคมีที่ใช้ในการผลิตเมทแอมเฟตามีน เช่น อีเฟดรีน ซึ่งเป็นสารที่ใช้ในการผลิตเมทแอมเฟตามีน โดยเฉพาะและไม่ปรากฏว่ามีการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ หรือครอบครอง คลอโรฟอร์ม ซึ่งเป็นสารเคมีที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายควบคุมโรคภัยอันตรายในบางพื้นที่ของประเทศเนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด ดังนี้ ย่อมถือได้ว่าครอบครองวัตถุที่ใช้ในการกระทำผิดที่ออกแบบมาโดยเฉพาะ

แต่หากเปลี่ยนเป็นกรณีครอบครองน้ำ หรือกรดน้ำส้ม กรดเกลือ ฯลฯ แม้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการผลิตเมทแอมเฟตามีน แต่ก็ยังเป็นสารที่ใช้ในกิจการทั่วไป มิใช่เป็นสารที่สร้างขึ้นมาเฉพาะเพื่อการผลิตเมทแอมเฟตามีน ย่อมไม่เข้าตามแนวทางข้อนี้ อย่างไรก็ตามก็อาจเข้าแนวทางอื่นได้ ซึ่งต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

- วัตถุที่ออกแบบมาเฉพาะเพื่อการกระทำผิด กรณีดังกล่าวหากวัตถุนั้นเป็นแท่นอัดเม็ดยา หรือแม่พิมพ์อัดเม็ดยา หรือวัสดุอุปกรณ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน โดยเฉพาะก็สามารถพิจารณาได้เลยว่า บุคคลนั้นกำลังครอบครองวัตถุที่ใช้ในการกระทำผิดซึ่งออกแบบมาเฉพาะเพื่อการกระทำผิด ถือว่าได้ “ลงมือ” ผลิตเมทแอมเฟตามีนแล้วเนื่องจากไม่มีการใช้สิ่งเหล่านี้ในกิจการอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันหากเป็นการครอบครองเพียงวัสดุอุปกรณ์อื่นที่เป็นของใช้ในกิจการทั่วไป เช่น พัดลม เต้าไฟ หลอดแก้วที่ใช้ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ทั่วไป ฯลฯ ดังนี้ คงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการครอบครองวัตถุที่ใช้ในการกระทำผิด ซึ่งออกแบบมาเฉพาะเพื่อการกระทำผิดตามแนวทางนี้ได้

2) กรอบครองวัตถุที่การครอบครองไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆโดยชอบด้วยกฎหมายตามสภาพการณ์นั้นๆ กรณีดังเช่น มีการครอบครองสารเคมีซึ่งไม่ใช่สารที่ใช้ในการผลิตเมทแอมเฟตามีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวทางข้างต้น เช่น แพลลาเดียม กรดน้ำส้ม ฯลฯ ซึ่งแม้จะใช้ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน แต่ก็ใช้ในกิจการต่างๆ ไปด้วย แต่สำหรับตามแนวทางนี้ หากบุคคลมีสารดังกล่าวเก็บรักษาไว้ในห้องเก็บของในขณะที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวได้ใช้ประโยชน์จากสารเหล่านี้โดยชอบด้วยกฎหมายในสถานการณ์นั้นๆแต่อย่างใด เช่น ทำกิจการร้านอาหารแต่มีแพลลาเดียมจำนวนมากเก็บไว้ในห้องเก็บของ ตามแนวทางนี้เมื่อมีการดำเนินคดีก็จะถือได้ว่า บุคคลได้ “ลงมือ” กระทำความผิดแล้วนับตั้งแต่มีสารเหล่านี้อยู่ในครอบครอง

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นว่า การเลือกใช้จุดของการลงมือกระทำตามแนวทางข้างต้นจำเป็นจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อยๆ ไปและนำพฤติการณ์อื่นมาประกอบในการพิจารณาด้วยความละเอียดถี่ถ้วนเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้นประชาชนทั่วไปที่ครอบครองสารเหล่านี้และมีได้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตยาเสพติดอาจต้องเดือดร้อนรับผิดทางอาญาตามไปด้วย

แนวทางที่ (6) การครอบครอง รวบรวม หรือปลอมแปลงสิ่งใด ๆ เพื่อใช้ในการกระทำผิดในสถานที่หรือใกล้กับสถานที่ซึ่งตั้งใจจะใช้เป็นสถานที่ในการกระทำผิด เมื่อการครอบครอง รวบรวม หรือปลอมแปลงสิ่งนั้นๆ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆโดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ปรับใช้ตามนัยเดียวกันกับแนวทางที่ (5) เพียงแต่มีความแตกต่างออกไปคือ

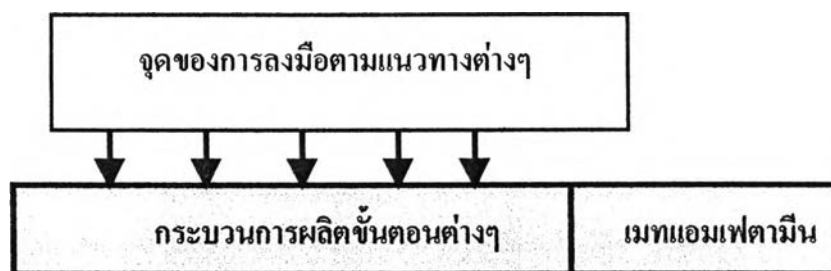
- มีการกระทำที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ นอกจากมีการครอบครองแล้ว ยังรวมไปถึงการรวบรวม หรือปลอมแปลงสิ่งใดๆ เพื่อใช้ในการผลิตเมทแอมเฟตามีนด้วย
- สถานที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ นอกจากสถานที่ซึ่งตั้งใจใช้ในการกระทำผิดแล้ว ยังรวมถึงสถานที่ใกล้กับสถานที่ซึ่งตั้งใจใช้เป็นสถานที่ในการกระทำผิดด้วย

หากการครอบครอง รวบรวม หรือปลอมแปลงสิ่งนั้นๆ ไม่เกิดประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ก็ถือว่าเป็นการ “ลงมือ” แล้ว ณ ตั้งแต่เวลานั้น

แนวทางที่ (7) การใช้ บังคับ หรือจู่โจม ให้ Innocent Agent กระทำการใดอันเป็นความผิด แนวทางนี้สามารถปรับใช้ได้กับระดับหัวหน้าชุดปฏิบัติการหรือผู้จัดการ และระดับปฏิบัติการเองซึ่งหลอกให้บุคคลใดๆซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนกระทำการใด ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนโดยที่บุคคลนั้นอาจไม่รู้ว่ากำลังผลิตยาเสพติดอยู่ เหตุการณ์ดังกล่าวแม้ว่าในความเป็นจริงอาจเกิดขึ้นยาก แต่ก็อาจเกิดขึ้นได้ในลักษณะต่อไปนี้ เช่น

1. นาย ก. หลอกให้ นาย ข. ผสมแอมเฟตามีนบริสุทธิ์กับสารเจือจางเพื่อเตรียมเอาไปอัดเม็ด โดยหลอกว่ากำลังผสมยาประเภทอื่นๆที่ถูกกฎหมาย
2. นาย ก. จ้างให้ นาย ข. นำเมทแอมเฟตามีนที่อัดเม็ดแล้ว มาแบ่งบรรจุใส่ซอง โดยหลอกว่าเป็นยาแก้ปวด และนาย ข. ก็ไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนกำลังแบ่งบรรจุนั้นคือเมทแอมเฟตามีน
3. นาย ก. จ้างนาย ข. อัดเม็ดเมทแอมเฟตามีนที่ผสมสารเจือจางแล้ว เพื่อสะดวกแก่การนำไปขาย โดยหลอกว่าเป็นขนมขบเคี้ยว ซึ่งนาย ข. ก็เชื่อตามนั้น

หรืออาจมีเหตุการณ์อื่นๆที่คล้ายคลึงกัน โดยที่บุคคลอื่นเป็น Innocent Agent ดังนั้นถือว่าการกระทำดังกล่าวของ ก.เป็นการ “กระทำขั้นตอนสำคัญ” ที่ถือเป็นขั้น “ลงมือ” กระทำตามแนวทางที่ 7 แห่งหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญแล้ว ในขณะที่ตามหลักกฎหมายไทยถือว่าการใช้ Innocent Agent ในลักษณะเช่นนี้ เป็นการกระทำความผิดโดยอ้อม

จุดแห่งการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนตามหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ

โดยสรุป ตามหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ สำหรับในระดับปฏิบัติการ อาจมีจุดของการ “ลงมือ” ผลิตเมทแอมเฟตามีนได้ในหลายจุด ซึ่งหลักนี้ได้วางกำหนดไว้เป็นแนวทางอย่างกว้างขวางมากกว่าหลักอื่นๆที่กล่าวมาข้างต้น และมีเนื้อหาของหลักที่ค่อนข้างกว้างหรือไกลต่อผลของการกระทำมากกว่าหลักของประเทศอื่น ทั้งนี้สาเหตุของการมีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว นั้น ส่วนหนึ่งน่าจะมีผลมาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และการมีระบบกฎหมายในลักษณะของ CRIME CONTROL ที่เน้นการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มากกว่าในหลายๆประเทศที่วางหลักอื่นๆดังได้กล่าวมา

ในความเห็นของผู้เขียน เมื่อพิจารณาตามหลักต่างๆเกี่ยวกับการ “ลงมือ” กระทำความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1(เมทแอมเฟตามีน) ทั้ง 4 หลักดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า ในสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้นในทุกขณะจนเกิดความเสียหายและสูญเสียต่อสังคมของประเทศไทยและสังคมโลกอย่างมากมาในขณะนี้ การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดและรับโทษที่เด็ดขาด และครอบคลุม เป็นสิ่งที่น่าจะเหมาะสมที่สุด กล่าวคือตามแนวทางต่างๆ ทั้ง 5 แนวทางของหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ ดูจะเป็นการกำหนดช่วงแห่งการ “ลงมือ” กระทำความผิด อันเป็นจุดเริ่มต้นของความรับผิดฐานพยายามที่ครอบคลุมตัวบุคคลในระดับปฏิบัติการที่ร่วมในการกระทำผิดฐานผลิตเมทแอมเฟตามีนมากที่สุด ผู้เขียนจึงเห็นว่า

ประเทศไทยน่าจะได้นำหลักดังกล่าวมาปรับใช้ในการพิจารณาจุดของการ “ลงมือ” กระทำความคิดบ้าง ซึ่งจะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่านี้

อย่างไรก็ดี การจะนำหลักนี้มาใช้ สมควรอยู่ภายใต้การพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และการนำสืบพยานหลักฐานถึงการกระทำผิดที่ชัดเจนอย่างเหมาะสม เพราะการเปิดแนวทางการพิจารณาที่กว้างเช่นนี้ แม้จะเป็นคุณอนันต์ในการบังคับการตามกฎหมาย แต่ก็อาจเป็นโทษมหันต์เช่นกันหากเจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปใช้ในทางไม่ถูกต้องหรือกลั่นแกล้งผู้บริสุทธิ์

2) วิเคราะห์จุดของการ “ลงมือ” ของผู้กระทำผิดในระดับอื่นๆ

นอกจากระดับปฏิบัติการซึ่งเป็นระดับสำคัญที่สุดในการกระทำผิดฐานผลิตเมทแอมเฟตามีนแล้ว ยังมีผู้กระทำผิดระดับอื่นๆ ในองค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดอีก 3 ระดับ ได้แก่ ระดับผู้บงการ (BOSS) ผู้ถ่ายทอดบงการ (UNDERBOSS) และหัวหน้าชุดปฏิบัติการหรือผู้จัดการการผลิต ซึ่งความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลเหล่านี้ล้วนต้องเกี่ยวพันหรืออิงอยู่กับการ “ลงมือ” กระทำความคิดของระดับปฏิบัติการทั้งสิ้น

เพื่อให้เป็นไปตามนัยเดียวกัน ผู้เขียนขอแยกการวิเคราะห์ความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดระดับต่างๆ ในองค์กรอาชญากรรมข้างต้น ตามหลักว่าด้วยการ “ลงมือ” กระทำความคิด ดังต่อไปนี้

ก) หลักความใกล้ชิดต่อผล ดังได้กล่าวแล้วว่า ความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดระดับอื่นๆ ล้วนขึ้นอยู่กับการ “ลงมือ” กระทำความคิดของระดับปฏิบัติการ การพิจารณาความรับผิดชอบหลักนี้เช่นกัน ซึ่งแยกพิจารณาได้คือ

- ระดับ BOSS เป็นตัวการใหญ่หรือนายทุนที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการผลิต เป็นผู้รับผลประโยชน์จากกระบวนการผลิตอย่างเต็มที่ และรับรู้กระบวนการผลิตในภาพรวม โดยปกติ BOSS จะไม่อยู่หรือเข้าไปใกล้กับตัวยาเสพติดซึ่งเป็นพยานหลักฐานเพื่อป้องกันการนำสืบถึงความเกี่ยวพันให้ต้องร่วมรับผิดชอบทางอาญา BOSS จะไม่ลงมาทำการผลิตที่เห็นได้ชัดในทางรูปธรรมเองเลย สิ่งที่ BOSS จะกระทำก็คือ การบงการซึ่งเป็นการกระทำขั้นตอนสุดท้ายในส่วนของ BOSS เนื่องจากไม่จำเป็นต้องกระทำอะไรต่อไปอีกแล้ว ส่วนกระบวนการที่เหลือบุคคลอื่นในองค์กรอาชญากรรมจะเป็นผู้ดำเนินการต่อจนเสร็จตามความประสงค์ต่อไป นอกจากนี้การบงการถือเป็น

การกระทำที่จำเป็นให้เกิดผลสำเร็จกล่าวคือ หากไม่มีการบงการของ BOSS แล้วก็จะไม่มีทางที่เกิดยาบ้าอันเป็นผลิตผลสำคัญในกระบวนการผลิตครั้งนั้นขึ้นมา

อย่างไรก็ดี การบงการของ BOSS ยังห่างไกลต่อความสำเร็จของการกระบวนการผลิตโดยภาพรวม กล่าวคือ หลังจากบงการแล้ว ยังต้องมีการกระทำของระดับอื่นๆอีกมากมายหลายขั้นตอน กว่าจะเกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนขึ้น การบงการของ BOSS จึงถือไม่ได้ว่าเป็นจุดของการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน หากแต่เป็นเพียงการ “ลงมือ” ในการเป็นผู้ใช้ให้ผลิตเมทแอมเฟตามีน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 เท่านั้น เมื่อมีการบงการเสร็จสิ้น BOSS จึงต้องรับผิดชอบเป็นผู้ใช้แล้ว ต่อเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” ตามหลักความใกล้ชิดคือมีการปรุง-ผสม ดังได้อธิบายข้างต้น BOSS จึงเริ่มรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือรับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดตัวยามเมทแอมเฟตามีน BOSS จึงจะต้องรับผิดชอบความผิดสำเร็จต่อไป

-ระดับ UNDERBOSS เป็นผู้รับคำสั่งและถ่ายทอดคำสั่งจาก BOSS ไปยังระดับล่างลงไป ซึ่งเมื่อ UNDERBOSS รับคำสั่งมาแล้ว หากไม่กระทำการใดต่อไปก็จะยังไม่มี การลงมืออื่นๆในกระบวนการผลิตยาเสพติดเกิดขึ้นจนกระทั่งได้มีการถ่ายทอดคำสั่งลงไปสู่ระดับระดับหัวหน้าชุดปฏิบัติการ หรือผู้จัดการ กระบวนการผลิตจึงเริ่มมีการเคลื่อนไหวในทางรูปธรรม

การ “ถ่ายทอดคำสั่ง” ของ BOSS ลงไปยังระดับล่าง เป็นการคิด,ตกลงใจและลงมือกระทำตามหลักเรื่องการทำของกฎหมายอาญาโดยที่ตนเองรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอก กล่าวคือ รู้ว่าตนเองกำลังถ่ายทอดคำสั่งการของ BOSS ให้มีการผลิตยาเสพติด และตนเองก็ประสงค์ที่จะทำเช่นนั้น ถือว่า UNDERBOSS ได้กระทำลงโดยเจตนา และ

1) เป็นกระทำขั้นตอนสุดท้ายของคุณ ไม่มีสิ่งอื่นใดที่จะต้องกระทำอีกหลังจากถ่ายทอดคำสั่งครั้งแรกเสร็จสิ้นลง แม้จะมีการถ่ายทอดคำสั่งเพิ่มเติมครั้งต่อๆมาก็ถือเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงเพิ่มเติมความสมบูรณ์ของกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพในรายละเอียดเท่านั้น

2) การกระทำนั้นจำเป็นเพื่อให้ความผิดสำเร็จ หากไม่มีการถ่ายทอดคำสั่งบงการ กระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนในครั้งนั้นก็จะไม่เกิด

3) แต่การกระทำนั้นยังห่างไกลต่อผลสำเร็จคือการเกิดเมทแอมเฟตามีน โดยมีข้อพิจารณาเช่นเดียวกับในส่วนของ BOSS

โดยสรุป การกระทำของ UNDERBOSS จึงไม่ใช่จุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำการผลิตเมทแอมเฟตามีน หากเป็นแต่เพียงจุดของการ “ลงมือ” เป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น เมื่อมีการถ่ายทอดคำสั่งการเสร็จสิ้น ก็รับผิดฐานเป็นผู้ใช้แล้ว ต่อเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” ตามหลักความใกล้ชิดต่อผล คือมีการปรุง-ผสม ดังได้อธิบายข้างต้น UNDERBOSS จึงเริ่มรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือรับผิดฐานพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดด้วยเมทแอมเฟตามีนขึ้น UNDERBOSS จึงจะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จต่อไป

- หัวหน้าชุดปฏิบัติการ เป็นผู้ที่รับคำสั่งบงการของ BOSS ผ่านมาทาง UNDERBOSS และนำมาปฏิบัติให้เกิดกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนในทางรูปธรรม เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกระบวนการผลิตเชิงรูปธรรมโดยภาพรวมทั้งระบบ ผู้จัดการเป็นผู้ที่คิด ตกลงใจและกระทำการเป็นผู้จัดการควบคุมให้กระบวนการผลิตสัมฤทธิ์ผลตามที่ BOSS ต้องการ โดยที่ตนเองรู้ว่าตนเองกำลังดำเนินการผลิตยาเสพติดและประสงค์ต่อผลของการผลิต คือ ตัวเมทแอมเฟตามีนอันเป็นผลผลิตของกระบวนการนั้น หัวหน้าชุดปฏิบัติการหรือผู้จัดการนั้น จะอยู่ควบคุมกระบวนการผลิตโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มจนกว่าจะเสร็จสิ้น การพิจารณาความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดระดับนี้ จึงอาจแยกพิจารณาได้เป็น

1) ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายอาญา :

หัวหน้าชุดปฏิบัติการมีหน้าที่แสวงหาผู้ปฏิบัติการไม่ว่าจะโดยจ้างวาน บังคับ และวิธีอื่นๆ เพื่อให้บุคคลอื่นกระทำการผลิตเมทแอมเฟตามีน จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่ “ก่อ” ให้ผู้อื่นกระทำความผิด หากพิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับการเป็นผู้ใช้ ผู้จัดการก็ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ใช้ตั้งแต่เริ่มการ “ก่อ” แล้ว ไม่ว่าผู้ถูกใช้จะตกลงทำหรือไม่ก็ตาม และเมื่อผู้ถูกใช้คือระดับปฏิบัติการ “ลงมือ” กระทำการผลิตตามที่ถูกใช้ (คือมีการปรุง-ผสมตามหลักความใกล้ชิดต่อผล) หัวหน้าชุดปฏิบัติการก็ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติการในทันที

2) ความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายอาญา :

การดำเนินงานของหัวหน้าชุดปฏิบัติการในหลายๆส่วน เช่น การจัดหาสถานที่ผลิต, จัดหาสารเคมีหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้แก่ระดับปฏิบัติการ ฯลฯ ดังนี้ถือได้ว่าเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้อื่นในการผลิตยาเสพติด ไม่ว่าจะได้กระทำก่อนหรือขณะการกระทำผิด และไม่ว่าผู้ผลิตจะรู้หรือไม่ก็ตาม ดังนี้ ถือได้ว่าหัวหน้าชุดปฏิบัติการได้ “ลงมือ” ในฐานะผู้สนับสนุนตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 อีกส่วนหนึ่ง

โดยสรุป ความรับผิดชอบของหัวหน้าชุดปฏิบัติการดังที่ได้กล่าวมา เข้าในลักษณะของการเป็นผู้ใช้และผู้สนับสนุน ดังนั้นการ “ลงมือ” ของหัวหน้าชุดปฏิบัติการแม้จะเป็นขั้นตอนสุดท้ายในส่วนของตน แต่ก็ยังไม่ใช่จุดแห่งการ “ลงมือ” ผลิตเมทแอมเฟตามีน หากเป็นแต่เพียงจุดของการ “ลงมือ” เป็นผู้ใช้และผู้สนับสนุนตามมาตรา 84 และ 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น และเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” ผลิตโดยการปรุง-ผสม ความรับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีนก็จะเกิดขึ้นตามมาทันที เหมือนกับระดับ BOSS และ UNDERBOSS

ข.หลักความไม่คลุมเครือ

เมื่อนำหลักนี้มาวิเคราะห์ถึงการกระทำของระดับต่างๆ นอกจากระดับปฏิบัติการ ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน จะพบว่า

- ระดับ BOSS : เนื่องจากจุดของการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตที่แท้จริงตามหลักความไม่คลุมเครืออยู่ที่การเตรียมสารตั้งต้นและวัสดุอุปกรณ์ที่ครบถ้วนพร้อมผลิตในระดับปฏิบัติการ ดังนั้นแม้ว่า BOSS จะมีการกระทำที่ชี้ให้เห็นได้อย่างปราศจากความสงสัยตามสมควรว่ามุ่งหมายต่อผลของการผลิตเมทแอมเฟตามีนและเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงตัวเจตนากระทำความผิด คือ “การบงการ” ไม่ว่าจะโดยคำพูดหรือวิธีอื่นใด เช่น จดหมาย บันทึก โทรสาร การสื่อสารผ่านทางระบบ Internet หรือการแสดงกิริยาอื่นใดที่นัยหมายเอาไว้ (เช่น หากยกมือขวาขึ้นเป็นสัญญาณว่า “ให้ลงมือได้” หรือการผิวปาก ฯลฯ)ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการกระทำที่ชี้ให้เห็นอย่างปราศจากข้อสงสัยในการเป็น “ผู้ใช้” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนเท่านั้น และพฤติกรรมทางกายภาพดังกล่าวก็ยังคงคลุมเครือในทางกายภาพอยู่ว่าจะเกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนหรือไม่ ความรับผิดชอบของ BOSS หลังจากบงการจึงมีเพียงเท่าที่ได้กระทำไป คือเป็นผู้ใช้ ต่อเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” ตามหลักความไม่คลุมเครือ คือ มีการจัดเตรียมสารตั้งต้น สารเคมี และวัสดุอุปกรณ์พร้อมผลิต BOSS จึงจะต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือรับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดตัวเมทแอมเฟตามีนขึ้น BOSS ก็จะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จด้วยต่อไป

- UNDERBOSS : วินิจฉัยตามนัยเดียวกับ ระดับBOSS ที่ได้กล่าวมา คือ “การถ่ายทอดคำสั่งบงการ” นั้น แม้จะเป็นการกระทำที่ชี้ให้เห็นได้อย่างปราศจากความสงสัยตามสมควรว่ามุ่งหมายต่อผลและเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงตัวเจตนากระทำความผิดฐานผลิตเมทแอมเฟตามีนก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการ “ลงมือ” ในการเป็นผู้ใช้ จนกระทั่งเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” ตามหลักความไม่คลุมเครือ คือ มีการจัดเตรียมสารตั้งต้น สารเคมีต่างๆ และวัสดุอุปกรณ์พร้อม

ผลิต UNDERBOSS จึงจะต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือรับผิดชอบฐานพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดด้วยเมทแอมเฟตามีนขึ้น ก็จะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จ

- หัวหน้าปฏิบัติการ : อาจแยกพิจารณาได้เหมือนกับในหลักความใกล้ชิดติดต่อผล กล่าวคือ ในฐานะเป็นผู้ “ลงมือ” กระทำการในฐานะเป็นผู้ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 และผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 ต่อเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” กระทำความคิดตามหลักความไม่คลุมเครือ คือ มีการจัดเตรียมสารตั้งต้น สารเคมี และวัสดุอุปกรณ์พร้อมผลิตแล้ว หัวหน้าชุดปฏิบัติการจึงจะต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือรับผิดชอบฐานพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดด้วยเมทแอมเฟตามีนขึ้น ก็จะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จเช่นกัน

3.หลักความเป็นภยันตรายของการกระทำนั้น

จากที่ได้วิเคราะห์ในช่วงต้น พบว่าจุดแห่งการ “ลงมือ” ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนตาม “หลักความเป็นภยันตรายของการกระทำนั้น” อยู่ที่การปรุง-ผสมเพื่อให้เกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนในระดับปฏิบัติการ ดังนั้น จึงอาจแยกพิจารณาสำหรับตามบุคคลระดับอื่นๆที่เหลือในองค์กรอาชญากรรมได้ คือ

- BOSS : นับแต่เริ่มบงการเป็นต้นมาถือได้ว่าสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะรับรองและคุ้มครองในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดคือ “การควบคุมยาเสพติดให้โทษและสุขภาพอนามัยของประชาชน” ได้เริ่มถูกกระทบกระเทือนและเกิดภยันตรายโดยตรง จึงถือเป็นการลงมือแล้ว แต่เป็นการ “ลงมือในฐานะเป็นผู้ใช้” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 และเมื่อถึงจุดของการ “ลงมือ” ที่แท้จริงตามกระบวนการผลิต คือเมื่อมีการปรุง-ผสม ของฝ่ายปฏิบัติการ BOSS ก็ต้องรับผิดชอบเท่าระดับปฏิบัติการในทันที

- UNDERBOSS : วินิจฉัยตามนัยเดียวกันกับ BOSS คือการถ่ายทอดคำสั่ง เป็นการ “ลงมือในฐานะเป็นผู้ใช้” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 ต่อเมื่อระดับปฏิบัติการได้ “ลงมือ” กระทำความคิดตามหลักความเป็นภยันตรายของการกระทำนั้น คือ มีการปรุง-ผสมแล้ว UNDERBOSSจึงจะรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือรับผิดชอบฐานพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดด้วยเมทแอมเฟตามีนขึ้น ก็จะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จ

- หัวหน้าชุดปฏิบัติการ : สามารถอธิบายได้ตามแนวทางของหลักอื่นๆที่ผ่านมา กล่าวคือ เมื่อทราบถึงจุดของการ “ลงมือ” ที่แท้จริงของกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนตามหลักความเป็นภยันตรายของการกระทำนั้น ว่าอยู่ที่การ “ปรุง-ผสม” ของระดับปฏิบัติการแล้ว ความรับผิดชอบในกระบวนการผลิตของหัวหน้าชุดปฏิบัติการ จึงอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ การเป็นผู้ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 และการเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จวบจนกระทั่งเมื่อมีการ “ลงมือ” ของระดับปฏิบัติการตามหลักนี้ คือ มีการ “ปรุง-ผสม” แล้ว หัวหน้าชุดปฏิบัติการจึงจะต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือ รับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดตัวยาเมทแอมเฟตามีนขึ้น ก็จะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จของการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1

4. หลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ

จากการวิเคราะห์จุดของการลงมือตามหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญของระดับปฏิบัติการ จะเห็นได้ว่า กำหนดแนวทางไว้ค่อนข้างกว้าง กำหนดเป็นการกระทำขั้นตอนสำคัญไว้ถึง 7 แนวทางใหญ่ๆ อันสามารถปรับใช้ได้กับระดับปฏิบัติถึง 5 แนวทาง อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้กระทำผิดในระดับอื่นๆ อาจแยกวิเคราะห์ได้ดังนี้ คือ

- BOSS : เมื่อมีการ “บงการ” BOSS ต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 แล้ว ไม่ว่าจะรับคำสั่งบงการจะทำตามหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อมีการบงการแล้ว มีบุคคลผู้ถูกใช้ในกระบวนการได้กระทำการใดๆอันถือเป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้บรรลุถึงการกระทำผิดซึ่งระบุไว้ใน 7 แนวทางดังกล่าว BOSS ก็ต้องรับผิดชอบทางอาญาเช่นเดียวกับผู้ที่ “ลงมือ” กระทำขั้นตอนสำคัญนั้นแล้ว กล่าวคือเมื่อมีการลงมือแต่ยังไม่เกิดผลสำเร็จก็รับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และหากเกิดผลเป็นตัวยาออกมาก็รับผิดชอบสำเร็จเลย

- UNDERBOSS : พิจารณาตามนัยเดียวกันกับ BOSS คือ เมื่อถ่ายทอดคำสั่งบงการแล้วก็ถือเป็นการ “ลงมือ” ในฐานะผู้ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 และเมื่อมีบุคคลผู้รับคำสั่งบงการได้กระทำการใดๆอันถือเป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้บรรลุถึงการกระทำผิดในแนวทางดังกล่าว UNDERBOSS ก็ต้องรับผิดชอบทางอาญาเช่นเดียวกับผู้ที่ “ลงมือ” กระทำขั้นตอนสำคัญนั้น กล่าวคือรับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และหากเกิดผลเป็นตัวยาออกมาก็รับผิดชอบสำเร็จในความผิดดังกล่าว

- หัวหน้าชุดปฏิบัติการ : อธิบายได้เช่นเดียวกับหลักอื่นๆที่ผ่านมา กล่าวคือ เมื่อทราบถึงจุดของการ “ลงมือ” ซึ่งมีหลากหลายแนวทางของกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน ตามหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญว่าอยู่ที่ใดใน 7 แนวทางแล้ว ความรับผิดชอบในกระบวนการผลิตของ หัวหน้าชุดปฏิบัติการ จึงมีอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ การเป็นผู้ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 และการเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จวบจนกระทั่งเมื่อมีการ “ลงมือ” ของระดับปฏิบัติการตามหลักนี้ ในแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลายแนวทาง หัวหน้าชุดปฏิบัติการก็จะต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับระดับปฏิบัติการ คือ รับผิดชอบพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีน และเมื่อเกิดตัวเมทแอมเฟตามีนขึ้น ก็จะต้องรับผิดชอบในความผิดสำเร็จของการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1

นอกจากนี้ เนื่องจากแนวทางตามหลักการกระทำขั้นตอนสำคัญกำหนดไว้ค่อนข้างกว้าง จึงอาจเกิดกรณีที่บุคคลในระดับต่างๆได้เข้าไปกระทำการตามแนวทางนั้นเสียเองโดยที่ไม่ใช่ระดับปฏิบัติการ เช่น BOSS หรือ UNDERBOSS อาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ซึ่งจะใช้กระทำผิดเอง , หัวหน้าชุดปฏิบัติการอาจเป็นคนครอบครองวัตถุใดๆที่ใช้ในการกระทำผิด ฯลฯ ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้น มีการ “ลงมือ” กระทำผิดฐานผลิตยาเสพติดตามหลักนี้ได้เช่นกัน จึงเป็นหลักเรื่องการลงมือกระทำความผิดที่ค่อนข้างวางแนวทางที่กว้างกว่า 3 หลักที่ผ่านมา

โดยสรุป จากการศึกษาแนวคิดต่างๆในเรื่องจุดของการ “ลงมือ” กระทำความผิดทางอาญา พิจารณาประกอบกับความผิดฐานผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เมทแอมเฟตามีนที่ ผ่านมา จะเห็นได้ว่า นานาประเทศพยายามที่จะแสวงหาหลักเกณฑ์ในการกำหนดให้ได้ว่า จุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำความผิดนั้นอยู่ที่ใด ซึ่งก็จะแตกต่างกันไปตามภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และระบบการเมืองการปกครองที่มีผลต่อแนวคิดของประเทศนั้นๆซึ่งจากที่ผู้เขียนได้อธิบายและวิเคราะห์ตามหลักต่างๆ จะพบว่า

1.จุดของการ “ลงมือ” ผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1(เมทแอมเฟตามีน) ยังมีความแตกต่างกันไปในแต่ละหลัก

หลักความใกล้ชิดต่อผล + หลักความเป็นภยันตรายของการกระทำนั้น

กระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน

ตัวยาเมทแอมเฟตามีน

หลักการกระทำขั้นตอนสำคัญ

หลักความไม่คลุมเครือ

2. การพิจารณาความรับผิดทางอาญาที่เป็นหลักคือการเริ่มพิจารณาที่ระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นระดับที่มีส่วนสำคัญที่สุดในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน และยังเป็นระดับที่มีจุดแห่งการ “ลงมือ” ส่วนใหญ่อยู่ในขั้นตอนของระดับนี้

3. การพิจารณาความรับผิดทางอาญาของผู้กระทำผิดในระดับอื่น พบว่าเกี่ยวพัน หรืออิงอยู่กับจุดแห่งการ “ลงมือ” และความรับผิดของระดับปฏิบัติการ ตลอดจนถึงคงเป็นไปตามหลักทั่วไปทางอาญา กล่าวคือเมื่อยังไม่ถึงจุดแห่งการ “ลงมือ” ของระดับปฏิบัติการตามหลักต่างๆข้างต้น BOSS และ UNDERBOSS ต้องรับผิดทางอาญาเพียงเป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 ประมวลกฎหมายอาญา เท่านั้น เนื่องจากยังห่างไกลต่อผล ยังคลุมเครือต่อการเกิดเมทแอมเฟตามีนทางกายภาพ และแม้จะเกิดภยันตรายต่อสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองแล้ว แต่ภยันตรายนั้นก็ยังไม่ใกล้ชิดต่อการเกิดเมทแอมเฟตามีนเพียงพอ หรือระดับหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ก็คงรับผิดเพียงเป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 หรือผู้สนับสนุนตามมาตรา 86 ประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น ตามนัยการวินิจฉัยเดียวกัน จนกระทั่งเมื่อเกิดการ “ลงมือ” ของระดับปฏิบัติการตามเงื่อนไขของแต่ละหลักแล้วเท่านั้น บุคคลเหล่านี้ จึงเริ่มรับผิดฐานพยายามผลิตเมทแอมเฟตามีนตามไปด้วย และเมื่อเกิดตัวยาซึ่งผิดกฎหมายออกมา ทุกระดับจึงต้องรับผิดในความผิดสำเร็จเช่นเดียวกัน

4. เนื่องจากความรับผิดของระดับตัวผู้บงการและผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิด เป็นสิ่งที่ยากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดและนำตัวมาลงโทษ นอกจากนี้ความรับผิดของบุคคลในระดับดังกล่าวมักยังไม่ถึงขั้นการ “ลงมือ” กระทำความผิดตามกฎหมาย เป็นแต่เพียงผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน และมักอิงความรับผิดสำเร็จอยู่กับระดับปฏิบัติการดังได้กล่าวมา ในขณะที่บุคคลกลุ่มนี้สมควรแก่การนำมาลงโทษมากที่สุดเนื่องจากเป็นตัวการใหญ่ที่สร้างปัญหาอาชญากรรมในประเทศ รัฐจึงได้พยายามแสวงหามาตรการในการอุดช่องว่างในการนำตัวบุคคลซึ่งเป็นตัวการ

ใหญ่มาลงโทษ และในที่สุดได้มีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ที่กำหนดมาตรการสมคบ มาใช้บังคับ

ในส่วนของมาตรการสมคบ(Conspiracy)นี้ กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งใช้บังคับกับนายทุนหรือตัวการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด โดยมีองค์ประกอบตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 คือ

1. ผู้ใดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. สมคบกัน โดยการตกลง
3. เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (เป็นเจตนาพิเศษ)
4. โดยเจตนา(ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59)

ตามมาตรการดังกล่าวนี้ ความผิดสำเร็จเมื่อสมคบกัน ไม่คำนึงว่าจะได้กระทำตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่ เช่น ก.และ ข.ตกลงกันว่าจะร่วมกันผลิตเมทแอมเฟตามีน แม้ในกระบวนการผลิต ข.จะดำเนินการเพียงคนเดียว และยังไม่เกิดตัวยาเมทแอมเฟตามีนขึ้นมา ก.ก็มีความผิดฐานสมคบตามมาตรา 8 นี้แล้ว โดยสาระสำคัญของการสมคบจะต้องมีการ “ตกลง” กัน หากหรือโดยมิได้ตกลงก็ไม่เป็นสมคบ

ในความเห็นของที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ ว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2534 ณ สำนักงาน ป.ป.ส. มีความเห็นว่า หากมีการสมคบโดยการตกลงกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็เป็นความผิดแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการกระทำหรือพยานหลักฐานที่แสดงออกมาให้เห็นว่ากระทำความผิดดังที่ได้ตกลงกันไว้ หรือไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบในเรื่องของ overt act แต่อย่างใด

สำหรับปัญหาที่ว่า เมื่อสมคบแล้ว มีการลงมือกระทำตามที่สมคบจนความผิดสำเร็จ จะถือว่าความผิดฐานสมคบและความผิดหลักที่ตกลงกัน เป็นกรรมเดียวหรือไม่นั้น ความเห็นของที่ประชุมอนุกรรมการที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส.ครั้งที่ 3/2535 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2535 ได้มีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า ความผิดฐานสมคบจะถูกความผิดสำเร็จเคลื่อนกลืนไป ผู้กระทำจึงต้องรับผิดชอบเฉพาะในความผิดสำเร็จเท่านั้น จึงเป็นกรรมเดียว

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษ ดังนั้นหากถือหลักความสำเร็จเคลื่อนกลืนความผิดฐานสมคบ หลักเรื่องสมคบก็จะไร้ความศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ ความผิดฐานสมคบเป็นความผิดที่สำเร็จได้ด้วยตัวเอง สามารถแยกออกจากความผิดหลักได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษที่แยกออกต่างหาก จึงเป็นหลายกรรม

นอกจากนี้ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้บุคคลผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ และตามมาตรา 7 ผู้พยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ (รายละเอียดในบทที่ 3)

การนำมาตรการสมคบมาใช้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการการอุดช่องโหว่ของปัญหาในการนำตัวบุคคลที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน เช่น ระดับ BOSS หรือ UNDERBOSS มาลงโทษทางอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดเป็นความรับผิดชอบและรับโทษที่เป็นพิเศษกว่าการบังคับใช้กฎหมายอาญาทั่วไป นอกเหนือไปจากเรื่องการทำ ความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

5. สำหรับตามกฎหมายไทย แม้ว่าในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะพยายามหลีกเลี่ยงการจับกุมในระหว่างที่ยังไม่เกิดของกลางเมทแอมเฟตามีนเนื่องมาจากความไม่กล้าตีความในข้อกฎหมายดังกล่าวของเจ้าพนักงานของรัฐก็ตาม แต่ในส่วนของคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้เคยมีเจ้าพนักงานของรัฐกล้าที่จะดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดฐานสมคบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ทั้งที่ไม่มีประจักษ์พยาน และไม่พบของกลางยาเสพติดในคดีเลย และเป็นคดีแรกที่ศาลอาญาได้พิพากษาลงโทษจำเลย เพราะว่าเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยที่โจทก์นำพยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณีมานำสืบอย่างมีเหตุมีผลและเป็นระบบน่าเชื่อถืออย่างยิ่ง ได้แก่ คดีระหว่างพนักงานอัยการ โจทก์ และนายสมบูรณ์ อยู่เล่นท์ กับพวก จำเลย ซึ่งถือเป็นคดีตัวอย่างที่ควรค่าแก่การศึกษาและพิจารณานำมาปรับใช้ในคดีเกี่ยวกับเสพติดอื่นๆ รวมทั้งคดีเกี่ยวกับการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไขในเรื่องการเอาผิดกับบุคคลในกระบวนการผลิตยาเสพติดดังกล่าว ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ในอนาคต

ในคดีของนายสมบุญอยู่เลห์ กับพวก จากพฤติการณ์แห่งคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ป.ป.ส.สืบสวนทราบว่า นายสมบุญฯ เป็นนักค้ายาเสพติดในพื้นที่ กทม. ได้ติดต่อกับนายอาเฉียง ไม่ทราบนามสกุล นักค้ายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำการซื้อขายยาเสพติด โดยนัดหมายจ่ายเงินค่ายาเสพติดจำนวนประมาณ 2 ล้านบาท ในวันที่ 31 ตุลาคม 2535 ที่ กทม.

ต่อมาวันที่ 30 ตุลาคม 2535 ลูกน้องของนายอาเฉียงฯ 3 คน ได้เดินทางมาจากภาคเหนือโดยรถยนต์คู่หมายเลขทะเบียน.....กทม. เพื่อมารับเงินแทนนายอาเฉียงฯ

เมื่อถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2535 นายสมบุญฯ ได้ขับรถยนต์ส่วนตัวมาพบลูกน้องของนายอาเฉียงกับพวกที่บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และส่งมอบเงินให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้แสดงตัว และขอเข้าตรวจค้นจนพบเงินในกระเป๋าจำนวน 1,990,000 บาท และอาวุธปืน แต่ไม่พบยาเสพติด จึงนำตัวส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

ในคดีนี้พนักงานอัยการได้ฟ้องว่าจำเลยทั้ง 4 (คือนายสมบุญฯและลูกน้องของนายอาเฉียงทั้ง 3 คน) ได้กระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน คือเมื่อระหว่างวันที่ 29 ตุลาคม 2535 เวลากลางวัน จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2535 เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่กับพวกอีกหลายคนที่ยังไม่ได้ตัวมาฟ้อง ได้สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยจำเลยที่ 1 เป็นผู้นำเงินค่าจำหน่ายยาเสพติดจำนวน 1,990,000 บาท มอบให้จำเลยที่ 2 และ 3 และ 4 นำไปมอบให้นายอาเฉียง ไม่ทราบนามสกุล เพื่อกระทำความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด อันเป็นการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เหตุเกิดที่ตำบลโค อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด และตำบลบางกระสอบ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2535 เวลากลางวัน จำเลยที่ 1 มีอาวุธปืนพกยาวขนาด .38 จำนวน 1 กระบอก ไม่มีหมายเลขทะเบียน และเครื่องกระสุนปืน.....เจ้าพนักงานจับกุมจับกุมจำเลยทั้งสี่ได้พร้อมด้วยธนบัตรชนิดต่างจำนวน 1.990.000 บาท ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่จำเลยทั้งสี่กับพวกใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มาตรา 30 และยึดรถยนต์คู่หมายเลขทะเบียน.....กทม.ซึ่งจำเลยทั้งสี่ใช้ชุกช่อนบรรทุกธนบัตรของกลาง อันเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว.....ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 3, 4, 8, 14, 30 และ 31 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2535)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ลงวันที่ 15 เมษายน 2535 ข้อ 1(1) , พระราชบัญญัติอาวูรปิ่น..., กักขังให้รับของกลางเงิน จำนวน 1,990,000 บาท และรถยนต์หมายเลขทะเบียน.....กทม. ให้ตกเป็นของกองทุน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จำเลยทั้ง 4 ให้การปฏิเสธ ทุกข้อหาฯ และขอคืนของกลางโดยอ้างว่ามีใช้ทรัพย์สินที่มีไว้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือให้ได้รับผลในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด

คดีนี้โจทก์ได้นำสืบในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครือข่ายการค้ายาเสพติด แผนภูมิกลุ่มผู้ค้า ข้อมูลที่บันทึกไว้อย่างเป็นระบบและไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้หากไม่มีเหตุผลที่ไม่อาจโต้แย้งได้ซึ่งบันทึกในคอมพิวเตอร์ เพื่อเชื่อมโยงความน่าเชื่อถือว่าจำเลยที่ 1 เป็นนักค้ายาเสพติดในพื้นที่ กทม.จริง และได้ติดต่อซื้อขายยาเสพติดจากนายอาเจียง ซึ่งเป็นนักค้ายาเสพติดภาคเหนือ แม้การนำสืบดังกล่าวจะไม่ใช่พยานโดยตรง (Direct Evidence) ก็ตาม แต่ถือว่าเป็นพยานแวดล้อมหรือพยานที่มีเหตุผลซึ่งศาลรับฟังเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นโดยตรง ดังต่อไปนี้

- ข้อมูลการสืบสวน การรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- การนำเสนอประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของจำเลยทั้งสี่ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดครั้งก่อน ๆ
- แผนภูมิเครือข่ายการจำหน่ายยาเสพติดใน กทม.ของจำเลย
- รายงานผลการจับกุมเครือข่ายของจำเลยที่ล้วนแต่เป็นนักค้ายาเสพติดทั้งสิ้น
- รายงานตรวจสอบทางบัญชีการรับ-จ่าย-โอนเงินของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดเหล่านี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2535 และนำสืบให้น่าเชื่อถือว่าเป็นการชำระค่ายาเสพติดจนกระทั่งมีการจับกุมในคดีนี้
- สืบถึงการทำงานร่วมกันระหว่างหลายหน่วยงาน เช่น ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. กรมตำรวจ ฯลฯ ดังนั้นโอกาสจะสร้างพยานเท็จหรือแต่งเรื่องขึ้นเองในระยะเวลาอันสั้นตามที่จำเลยให้การคงเป็นไปไม่ได้

- พยานเอกสารส่วนใหญ่เป็นเอกสารลับของทางราชการ ที่เก็บรักษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ไม่มีทางเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ เพราะต้องมีการรายงานผู้บังคับบัญชาระดับสูง

- มีการบันทึกภาพระหว่างการสืบสวนโดยละเอียด

- นำสืบเหตุการณ์ในการสืบสวนจนกระทั่งมีการจับกุมโดยละเอียด โดยพยานบุคคล ที่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือ

ข้อสำคัญอย่างยิ่ง ในการเบิกความของบรรดาพยานโจทก์ทั้งหมดล้วนมีพยานหลักฐานหรือเอกสารของทางราชการมาแสดงประกอบเพื่อสนับสนุนให้ศาลเห็นว่าจำเลยทั้งสี่ได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องทั้งสิ้น

คดีนี้ศาลได้วินิจฉัยใน 3 ประเด็น คือ

1. อำนาจฟ้องของโจทก์ เห็นว่าแม้คดีจะเกิดนอกเขตอำนาจศาลอาญา แต่เมื่อศาลอาญารับไว้ ก็มีอำนาจพิจารณาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 14 (5)

2. ฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่ เห็นว่าเมื่ออ่านฟ้องทั้งหมดแล้ว สามารถเข้าใจได้ว่าเงินดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ 1 เป็นค่าจำหน่ายเฮโรอิน และมอบให้จำเลยที่ 2 3 และ 4 ไปมอบให้นายอาเฉียงฯ

3. จำเลยทั้งสี่ได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ซึ่งศาลได้วินิจฉัยว่าจากคำเบิกความของพยานโจทก์ เห็นได้ว่าสอดคล้องต้องกันและประสานสัมพันธ์กันมาโดยตลอด และล้วนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้ปฏิบัติตามไปตามอำนาจหน้าที่ ไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยทั้งสี่มาก่อน จึงไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะแกเล้งปรักปรำจำเลยโดยปราศจากเหตุผล จึงเชื่อว่าพยานโจทก์ได้รู้ ได้เห็น รับทราบมาอย่างไร ก็เบิกความไปตามความจริงทั้งสิ้น ถึงแม้โจทก์จะไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นในขณะที่จำเลยทั้งสี่กับนายอาเฉียง สมคบกันค้าขายเฮโรอินก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาติดตามพฤติการณ์ของกลุ่มจำเลยตามคำเบิกความของพยานโจทก์ประกอบกับเอกสารต่างๆที่โจทก์อ้างเป็นพยาน ก็ปรากฏว่าได้มีการสืบสวนกันมาตั้งแต่ปี 2530 มาเป็นลำดับและมีบุคคลหลายคนเป็นผู้สืบหาข้อมูล จึงเป็นการยากที่จะแต่งเติมทำเอกสารต่างๆขึ้นมาในระยะเวลาอันสั้นเพื่อกลั่นแกเล้งจำเลย เอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารลับของทางราชการ จึงนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานได้จากการสืบสวนแสดงให้เห็นถึงเครือข่ายของการค้าขายยาเสพติดที่จำเลยเกี่ยวพันมาโดยตลอด.....แม้เอกสารการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ส.จะไม่ปรากฏรายละเอียดแต่จากการ

เบิกความของพยานโจทก์ก็ยืนยันการกระทำผิดของจำเลยได้ ดังนั้นด้วยเหตุดังวินิจัยดังข้างต้น ประกอบกัน เห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักมั่นคง พยานหลักฐานของจำเลยทั้งสี่มีน้ำหนักไม่เพียงพอที่จะหักล้างได้ จึงเชื่อ โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยทั้งสี่ได้ร่วมกับนายอาเฉียงฯ กระทำการค้าเฮโรอีนจริง ซึ่งเป็นการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อันเป็นความผิดตามบทบัญญัติที่โจทก์ฟ้อง....ในส่วนของธนบัตรจำนวน 1,990,000 บาท เชื่อว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดจริงและรถยนต์หมายเลขทะเบียน.....กทท.ซึ่งซุกซ่อนธนบัตรของกลาง ก็ถือได้ว่าใช้ในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเห็นสมควรให้ริบเงินจำนวน 1,990,000 บาท และรถยนต์หมายเลขทะเบียน.....กทท.ดังกล่าว ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 30 และ 31

พิพากษาว่าจำเลยทั้งสี่มีความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 วรรค 1 ลงโทษจำคุกคนละ 5 ปี กับให้ริบเงินของกลางจำนวน 1,990,000 บาทและรถยนต์ยนต์หมายเลขทะเบียน.....กทท.ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากคดีดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแม้ฝ่ายโจทก์จะไม่มีประจักษ์พยานในคดีโดยตรงมานำสืบก็ตาม แต่ที่ศาลอาญาเชื่อและลงโทษจำเลยทั้งสี่ก็เพราะโจทก์มีการสืบสวนคดีอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานทุกชั้นตอนและเก็บรักษาข้อมูลเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีพยานพดดิเหตุแวดล้อมกรณีอื่น ๆ ที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือและนำไปสู่การนำสืบในประเด็นโดยตรง

ผู้เขียนเห็นว่า ในขณะที่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายเรื่องการ “ลงมือ” กระทำความผิดในการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ของเจ้าพนักงานของรัฐยังไม่มีความชัดเจนเช่นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ผู้บังคับการตามกฎหมายควรจะได้ศึกษาและกล้าที่จะดำเนินตามแนวทางการดำเนินคดีนายสมบูรณ์ อยู่แล้วดังกล่าว โดยอาศัยการนำสืบเจตนาประกอบพฤติการณ์ของบุคคลในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ นำเสนอพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงความเกี่ยวพันของผู้เกี่ยวข้องแต่ละระดับที่มีความต่อเนื่องและน่าเชื่อถือ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งมีการจับกุม โดยไม่จำเป็นต้องรอดำเนินการเมื่อมีผลผลิตคือเมทแอมเฟตามีนเกิดขึ้นก่อนดังเช่นปัจจุบันเพื่อให้ศาลพิจารณา ซึ่งหากสามารถนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่า

การนำเสนอพยานหลักฐานของโจทก์ในคดีนายสมบูรณ์ อยู่แล้ว นี้ ก็น่าเชื่อว่าศาลจะรับฟังและพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่ต้องมีบาดแผลของกลางในคดีเกิดขึ้นแต่อย่างใดเช่นกัน